

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti

**Spremnost Republike
Hrvatske za
implementaciju ciljeva
održivog razvoja iz
Programa održivog
razvoja do 2030.**

Zagreb, 12. ožujka 2021.

SADRŽAJ

	stranica
SAŽETAK	i
UVOD	2
PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE	3
METODE REVIZIJE	5
KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI	6
STRATEŠKI I PRAVNI OKVIR	11
Program održivog razvoja do 2030.	11
Sustav strateškog planiranja i upravljanja	13
Zakonodavni okvir za strateško planiranje	14
INSTITUCIONALNI OKVIR	18
Nacionalno vijeće za održivi razvoj	19
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova	21
Državni zavod za statistiku	22
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije - koordinacijsko tijelo	23
Upravljački odbor i Izvršna radna skupina	24
Međuresorna radna skupina	25
Radna skupina za prikupljanje statističkih podataka i izradu analitičkih podloga za NRS	25
Tematske radne skupine i radne skupine za horizontalne politike	26
PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE O PROVEDBI CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA	27
Praćenje ciljeva održivog razvoja	29
Informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem	31
Izješćivanje o ciljevima održivog razvoja na nacionalnoj i međunarodnoj razini	32
OCJENA SPREMNOSTI RH ZA IMPLEMENTACIJU CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA KROZ PROVJERU UČINKOVITOSTI PODUZETIH AKTIVNOSTI	36
OČITOVANJE SUBJEKATA REVIZIJE	38
POPIS KRATICA	40

SAŽETAK

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti Spremnost Republike Hrvatske za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Predmet revizije bile su aktivnosti koje nadležne institucije i tijela RH poduzimaju kako bi bile spremne za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Subjekti revizije bili su Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova i Državni zavod za statistiku.

Cilj revizije bio je ocijeniti spremnost institucija i tijela RH za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030., kao i provjeriti jesu li donesene strategije, nacionalni programi i planovi te akcijski planovi za provedbu ciljeva održivog razvoja, je li uspostavljen institucionalni okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. s jasno utvrđenom organizacijskom i koordinacijskom strukturom, provjeriti jesu li jasno definirane nadležnosti, uloge i odgovornosti institucija i tijela RH, provjeriti prati li se provedba ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. te provjeriti izvješćuje li se o provedbi ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Revizijom je, između ostalog, utvrđeno:

- S obzirom na to da mrežna stranica www.hrvatska2030.hr nije bila aktivna šest mjeseci, nije u potpunosti ostvarivala svoju svrhu, odnosno informacije vezane za proces pripreme i izrade NRS-a nisu bile javno dostupne i raspoložive kroz dio razdoblja pripreme i izrade NRS-a.
- S obzirom na to da je, prema Indikativnom popisu akata strateškog planiranja iz NRS-a, razdoblje primjene za većinu navedenih strateških akata (njih 38) započelo, potrebno je da nositelji izrade žurno poduzmu aktivnosti za njihovo donošenje. Također, uvidom u NRS utvrđeno je da su ciljevi održivog razvoja povezani s ciljevima iz NRS-a, međutim nisu poznate mjere, aktivnosti, rokovi i nositelji mjera za ostvarenje ciljeva održivog razvoja, što je potrebno urediti strateškim aktima u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.
- U okviru izrade strateških dokumenata, predviđenih NRS-om, trebalo bi jasno odrediti institucije odgovorne za pojedine pokazatelje za praćenje ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. Također, potrebno je jasnije definirati nadležnosti, uloge i odgovornosti institucija i tijela RH te uspostaviti procedure o njihovoj suradnji.

- DZS nije (u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka) izradio nacionalni akcijski plan za sustavno praćenje i izvještavanje o ciljevima održivog razvoja, proveo mapiranje raspoloživosti podataka nužnih za izračunavanje pokazatelja održivog razvoja, odredio odgovorne institucije koje će biti zadužene za određene podatke iz svog djelokruga u svrhu proizvodnje pojedinih pokazatelja što je određeno Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. – 2020. S obzirom na to da je iz pregledane dokumentacije i uvidom u RH Portal vidljivo da se od 244 globalna pokazatelja trenutačno službeno prati 28 pokazatelja (11,5 %) te da RH Portal sadržava određene pokazatelje samo na engleskom jeziku, kao i dio neažuriranih podataka o pokazateljima, utvrđeno je da taj broj proizvedenih pokazatelja, koji je ključna pretpostavka za uspjeh cijelog procesa, nije dovoljan ni ažuriran kako bi se učinkovito pratilo ostvarenje ciljeva održivog razvoja u provedbi Programa održivog razvoja do 2030. u RH.

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, uzimajući u obzir postavljene ciljeve revizije, Državni ured za reviziju ocjenjuje da su aktivnosti, koje nadležne institucije i tijela RH poduzimaju kako bi bile spremne za implementaciju ciljeva održivog razvoja, **učinkovite, pri čemu su potrebna određena poboljšanja.**

Državni ured za reviziju dao je sljedeće preporuke:

- Osigurati stalnu dostupnost mrežne stranice www.hrvatska2030.hr na način da bude kontinuirano aktivna i ažurirana u svrhu transparentnosti, javne dostupnosti i raspoloživosti informacija vezanih za proces pripreme, izrade, provedbe, praćenja izvješćivanja, financiranja i vrednovanja NRS-a. (MRRFEU-u kao koordinatoru u procesu izrade NRS-a)
- Izraditi nacionalni akcijski plan u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, za sustavno praćenje i izvještavanje o ciljevima održivog razvoja. (DZS-u)
- Odrediti odgovorne institucije u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, koje će biti zadužene za proizvodnju pokazatelja iz svog djelokruga. (DZS-u)
- Poduzeti potrebne aktivnosti u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, kako bi se provelo mapiranje raspoloživosti podataka nužnih za izračunavanje pokazatelja održivog razvoja. (DZS-u)

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi provedba navedenih preporuka pridonijela otklanjanju utvrđenih nedostataka i propusta, čime bi se povećala spremnost nadležnih institucija i tijela RH za učinkovitu implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/20-10/3
URBROJ: 613-01-09-21-15

Zagreb, 12. ožujka 2021.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
SPREMNOST REPUBLIKE HRVATSKE ZA IMPLEMENTACIJU
CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA IZ PROGRAMA ODRŽIVOG RAZVOJA DO 2030.

Na temelju odredaba članka 19. i 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19), obavljena je revizija učinkovitosti Spremnost Republike Hrvatske za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim Okvirom profesionalnih načela, standarda i smjernica Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) (Narodne novine 17/20) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 8. lipnja 2020. do 12. ožujka 2021.

UVOD

Održivi razvoj je okvir s pomoću kojeg se oblikuju politike i strategije kontinuiranog gospodarskog i socijalnog napretka, bez štetnog utjecaja za okoliš i prirodne izvore bitne za ljudske djelatnosti u budućnosti.

Cilj održivog razvoja je trostruk, odnosno teži gospodarskoj učinkovitosti (ekonomskom razvoju), društvenoj odgovornosti (socijalnom napretku) i zaštiti okoliša na nacionalnoj i međunarodnoj razini, a naglasak je stavljen na održivost korištenja prirodnih izvora na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Ujedinjeni narodi (dalje u tekstu: UN) najvažnije su globalno tijelo zaduženo za kreiranje smjernica održivog razvoja. Ključni događaji i pokretačka snaga koncepta održivog razvoja koji su težili osiguravanju dugoročnog razvoja ljudskog društva u očuvanom okolišu bili su svjetski skupovi u Rio de Janeiru (Brazil)¹ i Johannesburgu (Južnoafrička Republika)² te usvajanje Milenijske deklaracije³ UN-a u rujnu 2000. Na UN-u skupu koji je održan 1992. u Rio de Janeiru čelnici vlada usvojili su Agendu 21, odnosno globalni plan djelovanja tijekom kojeg su preuzete obveze suradnje u razvoju i zaštiti okoliša na najvišoj političkoj razini. Na konferenciji UN-a u Johannesburgu o održivom razvoju, održanoj 2002., na kojoj je donesen glavni dokument pod nazivom Plan provedbe, postavljeni su ciljevi i rokovi akcija: pristup čistoj vodi i zdravstvu, povećanje pristupa suvremenim energetske servisima, zaštita biološke raznolikosti, strategija osiguranja hrane u Africi te 50,0 % smanjenja broja ljudi koji žive u siromaštvu, do 2010. Principi Milenijske deklaracije UN-a pretočeni su u osam Milenijskih razvojnih ciljeva koji su obilježili razdoblje do 2015. u zajedničkoj borbi protiv siromaštva te je u tom cilju potaknuto provođenje promjena na različitim područjima.

Na Općoj skupštini UN-a o održivom razvoju održanoj u rujnu 2015. dogovoren je novi 15-godišnji program održivog razvoja do 2030. pod nazivom **Promijenimo naš svijet: Agenda 2030. za održivi razvoj**⁴ (dalje u tekstu: **Program održivog razvoja do 2030.**). Navedeni Program održivog razvoja za razdoblje nakon 2015. predstavlja UN-ov akcijski plan za ljude, planet i blagostanje, odnosno predstavlja prvi globalni dogovor za razvoj čovječanstva i očuvanje planeta. Programom održivog razvoja do 2030. utvrđen je novi skup globalnih ciljeva održivog razvoja kojima se nastoji dovršiti ono što nije postignuto milenijskim razvojnim ciljevima do 2015. Glavnu okosnicu Programa održivog razvoja do 2030. predstavlja **17 globalnih ciljeva održivog razvoja (Sustainable Development Goals – SDGs)**. Program održivog razvoja do 2030., odnosno globalni ciljevi održivog razvoja su univerzalni kako bi sve države članice UN-a mogle uskladiti svoje politike s ciljevima održivog razvoja te kako bi se postigle promjene potrebne za njihovo postizanje. Politike trebaju biti usmjerene prema borbi protiv siromaštva i nejednakosti, zaštiti planeta te stvaranju uključivog gospodarskog rasta. Ciljevi održivog razvoja trebali bi zajamčiti poštovanje ljudskih prava te postići ravnopravnost spolova.

¹ **Agenda 21** ili Program 21 razvijen je na Svjetskoj konferenciji o okolišu i održivom razvoju koju je 1992. organizirao UN u Rio de Janeiru (Brazil), na kojoj se raspravljalo o potpori inicijativama koje su izgradile model održivog razvoja za 21. stoljeće. Agendu 21 potpisale su 172 zemlje članice UN-a te se obvezale primjenjivati ekološku, ekonomsku i socijalnu politiku na lokalnoj razini u cilju postizanja održivog razvoja.

² Svjetski samit o održivom razvoju održan 2002. u Johannesburgu sazvan je za raspravu o organizacijama održivog razvoja, 10 godina nakon prvog samita o Zemlji u Rio de Janeiru. Svjetski sastanak na vrhu o održivom razvoju (WSSD: *World Summit on Sustainable Development*) naznačio je pet globalnih prioriteta zaštite okoliša i sva su navedena nastojanja deklarativno prihvaćena.

³ Politički dokument UN-a pod nazivom **Milenijska deklaracija** iz rujna 2000. kojom su utvrđeni milenijski razvojni ciljevi kojima su se države članice UN-a obvezale da će do 2015. učiniti maksimum u ispunjavanju osam ključnih razvojnih ciljeva u zadanim rokovima ili se barem značajno približiti njihovu postizanju.

⁴ **Agenda 2030.** usvojena je rezolucijom na 70. zasjedanju Opće skupštine UN-a 25. rujna 2015., a uključuje i UN-ov Okvir iz Sendajja za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015. – 2030., Akcijski plan Treće Konferencije UN-a o financiranju razvoja iz srpnja 2015. te Pariški sporazum o klimatskim promjenama iz travnja 2016.

Da bi se postigle promjene za postizanje ciljeva održivog razvoja potrebno je, prema Programu održivog razvoja do 2030., partnerstvo više sudionika uključujući vlade, parlamente, lokalne vlasti, organizacije civilnog društva, poslovni sektor i građane, kao i pokrenuti mehanizme participativne vlasti te osigurati snažnu ulogu civilnog društva u primjeni, praćenju i reviziji ciljeva održivog razvoja.

Svaka zemlja članica UN-a treba provoditi Program održivog razvoja do 2030. i na nacionalnoj i na globalnoj razini, uzimajući u obzir različitosti među zemljama, kapacitet i razinu razvoja, kao i nacionalne politike i prioritete. Europska unija (dalje u tekstu: EU) se također obvezala kako će raditi na provedbi Programa održivog razvoja do 2030., kroz buduće inicijative EU-a te u okviru vanjskih politika EU-a podržavanjem provedbe ciljeva održivog razvoja u drugim zemljama, posebno u onima kojima je to najviše potrebno.

Od država članica UN-a očekuje se uspostava sustava za implementaciju globalnih ciljeva održivog razvoja u nacionalne politike i praćenje provedbe putem dogovorenih pokazatelja, uzimajući u obzir razinu razvoja, nacionalni kontekst i vlastite sposobnosti.

Preuzimanjem političke obveze provedbe Programa održivog razvoja do 2030. Republika Hrvatska (dalje u tekstu: RH) je također u obvezi što prije pridonijeti lakšem preuzimanju globalnih ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. te ih ugraditi u vlastite nacionalne strategije, sektorske strategije, nacionalne programe, akcijske planove te kroz međunarodnu suradnju pridonijeti postizanju ciljeva održivog razvoja na globalnoj razini. Uspostavom okvira za strateško planiranje i upravljanje u RH je tijekom 2017. započeo proces izrade **Nacionalne razvojne strategije** (dalje u tekstu: NRS) kao najvišeg akta strateškog planiranja, kojim se treba odrediti strateški okvir za provedbu ciljeva održivog razvoja i pridonijeti održivom razvoju RH.

Međunarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, zajedno s UN-om, ističe važnost neovisnih i funkcionalnih vrhovnih revizijskih institucija, kao jedan od preduvjeta za efikasno i transparentno ispunjavanje ciljeva održivog razvoja. Svrha obavljanja ove revizije učinkovitosti je utvrditi spremnost nadležnih tijela i institucija RH za implementaciju ciljeva održivog razvoja na koje se RH obvezala usvajanjem Programa održivog razvoja do 2030. kao preduvjeta za bolji životni standard svih građana. Revizija učinkovitosti Spremnost Republike Hrvatske za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030., je planirana s ciljem da se potaknu odgovorna tijela i nadležne institucije RH na djelovanje, odnosno pruže konstruktivne preporuke u ranoj fazi implementacije ciljeva održivog razvoja te pridonese osiguranju kontinuiranog praćenja, analize i izvješćivanja o ciljevima održivog razvoja.

PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE

Predmet revizije bile su aktivnosti koje nadležne institucije i tijela RH poduzimaju kako bi bile spremne za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Cilj revizije bio je ocijeniti spremnost institucija i tijela RH za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Posebni ciljevi revizije bili su:

- provjeriti jesu li donesene strategije, nacionalni programi i planovi te akcijski planovi za provedbu ciljeva održivog razvoja
- provjeriti je li uspostavljen institucionalni okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. s jasno utvrđenom organizacijskom i koordinacijskom strukturom te provjeriti jesu li jasno definirane nadležnosti, uloge i odgovornosti institucija i tijela RH
- provjeriti prati li se provedba ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.
- provjeriti izvješćuje li se o provedbi ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Subjekti revizije su institucije RH nadležne za strateško upravljanje i provedbu ciljeva održivog razvoja, i to: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (dalje u tekstu: MRRFEU), Ministarstvo vanjskih i europskih poslova (dalje u tekstu: MVEP) i Državni zavod za statistiku (dalje u tekstu: DZS).

S obzirom na postavljene ciljeve, obuhvaćena su sljedeća područja revizije: strateški i pravni okvir, institucionalni okvir te praćenje i izvješćivanje o provedbi ciljeva održivog razvoja.

METODE REVIZIJE

U skladu s prihvaćenim revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI), revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje ciljeva revizije.

Za potrebe provedbe postupaka revizije korištene su sljedeće metode:

- pregled i analiza dokumentacije u vezi s pravnim i institucionalnim okvirom te praćenjem i izvješćivanjem o provedbi ciljeva održivog razvoja (Program održivog razvoja do 2030., NRS, drugi strateški dokumenti i propisi, Dobrovoljni nacionalni pregled (*Voluntary National Review – VNR*) (dalje u tekstu: DNP)⁵, statistička i druga izvješća o pokazateljima/rezultatima, unutarnji akti subjekata revizije, procedure, evidencije i drugi relevantni dokumenti)
- rad na terenu i rad u uredu
- sastanci / intervjui / elektronička prepiska s predstavnicima subjekata i članovima radnih skupina i drugim relevantnim sudionicima u procesu
- Primjena Smjernica za vrhovne revizijske institucije za provođenje revizije učinkovitosti o spremnosti za implementaciju ciljeva održivog razvoja koje je razvio INTOSAI/IDI⁶
- analiza sadržaja dostupne dokumentacije, zaključaka nadležnih institucija, izvještaja o radu, studija, bilješki sa sastanaka, izvještaja o postignutim rezultatima, zapisnika radnih skupina i tijela i druge dostupne dokumentacije
- analiza postojeće prakse drugih država članica UN-a u vezi s uspostavom pravnog i institucionalnog okvira za implementaciju ciljeva održivog razvoja^{7,8}
- pregled podataka o trenutačnom stanju svakog od 17 ciljeva i podciljeva održivog razvoja⁹, uključujući DZS-ov RH Portal indikatora održivog razvoja
- analiza i usporedba podataka na razini država članica UN-a¹⁰, kao i dostupnih podataka i procedura na razini zemalja članica EU-a koje su obavile reviziju o spremnosti države za provedbu ciljeva održivog razvoja^{11,12,13}.

⁵ Države članice UN-a svoja postignuća u provedbi Programa održivog razvoja do 2030. predstavljaju putem DNP-a (Voluntary National Review – VNR).

⁶ INTOSAI Development Initiative – INTOSAI razvojna inicijativa je tijelo Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija koje podržava razvoj kapaciteta vrhovnih revizorskih institucija u zemljama u razvoju.

⁷ Overview of institutional arrangements for implementing the 2030 Agenda at national level:

https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/10735Updated_Issues_Brief_rev10_1_March_2017.pdf

⁸ Institutional and coordination mechanisms Guidance Note on Facilitating Integration and Coherence for SDG Implementation, UNDP:

https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2478Institutional_Coordination_Mechanisms_GuidanceNote.pdf

⁹ Overall performance per country:

https://github.com/sdsna/2019GlobalIndex/blob/master/country_profiles/Croatia_SDR_2019.pdf

<https://croatianbureauofstatistics.github.io/sdg-indicators/>

¹⁰ Compendium of National Institutional Arrangements for Implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development, Pilot version based on the 22 countries that reported on national implementation at the 2016 HLPF:

<https://www.cbd.int/financial/un/un-institutionalsdg2017.pdf>

¹¹ EU SDG Indicator Set 2019, Result of the Review in Preparation of the 2019 Edition of the EU SDG Monitoring Report, 2019.

¹² Pregled nekoliko primjera revizija spremnosti za implementaciju ciljeva održivog razvoja drugih zemalja (Austrija, Njemačka, Slovačka, Poljska, BiH).

¹³ Atlas: <https://www.intosai.org/system/sdg-atlas>

Sastanci i intervjui obavljani su s rukovoditeljima i zaposlenicima u subjektima revizije. Revizijom su obuhvaćeni strateški i provedbeni dokumenti, propisi, unutarnji akti i procedure subjekata revizije te druga dokumentacija potrebna za ostvarenje ciljeva revizije, odnosno utvrđivanje činjenica, donošenje zaključaka te davanje preporuka i mišljenja u vezi s aktivnostima za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

KRITERIJI ZA OCJENU UČINKOVITOSTI

Za ocjenu učinkovitosti aktivnosti poduzetih za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. utvrđeni su kriteriji prema područjima revizije: strateški i pravni okvir, institucionalni okvir te praćenje i izvješćivanje o provedbi ciljeva održivog razvoja.

Okosnicu revizije činila su sljedeća pitanja:

Glavno pitanje:

Jesu li nadležna tijela i institucije poduzele aktivnosti kako bi RH bila spremna za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja za 2030.?

Potpitanja:

- 1. Je li određen strateški i pravni okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.?*
 - Je li donesen NRS, kao i ostale strategije, nacionalni programi i planovi te akcijski planovi za provedbu ciljeva održivog razvoja?
 - Jesu li poduzete aktivnosti za uključivanje svih dionika u proces implementacije ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.?
 - Jesu li postupci strateškog planiranja i upravljanja održivim razvojem javni odnosno je li cjelokupan proces planiranja, koji će pridonijeti održivom razvoju RH, transparentan?
- 2. Je li određen institucionalni okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. s jasno utvrđenom organizacijskom i koordinacijskom strukturom?*
- 3. Prati li se i izvješćuje o ciljevima održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.?*

U tablici broj 1 daju se kriteriji za ocjenu učinkovitosti aktivnosti poduzetih za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Tablica broj 1

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti aktivnosti poduzetih za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Područja revizije		Kriteriji
1		2
Strateški i pravni okvir	Program održivog razvoja do 2030.	<ul style="list-style-type: none"> – na nacionalnoj razini preuzete su obveze postavljene temeljnim strateškim dokumentom – provode se ciljevi i podciljevi utvrđeni Programom održivog razvoja do 2030.
	Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske	<ul style="list-style-type: none"> – uređen je sustav strateškog planiranja RH i upravljanje javnim politikama, odnosno priprema, izrada, provedba, izvješćivanje, praćenje provedbe i učinaka te vrednovanje akata strateškog planiranja za oblikovanje i provedbu javnih politika – propisana je izrada NRS-a
	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030.	<ul style="list-style-type: none"> – donesen je najviši akt strateškog planiranja u RH kojim bi se odredio strateški okvir za provedbu ciljeva održivog razvoja i pridonijelo održivom razvoju RH (NRS) – NRS je usklađen sa smjericama i ciljevima koji proizlaze iz međunarodno preuzetih obveza – u NRS-u su jasno i sveobuhvatno ugrađeni ciljevi održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.
	Sektorske strategije, nacionalni programi i planovi te akcijski planovi	<ul style="list-style-type: none"> – izrađene su sektorske strategije, nacionalni programi i planovi te akcijski planovi – sektorske strategije izradila su nadležna središnja tijela državne uprave te su ciljevi i pokazatelji strategija usklađeni s ciljevima održivog razvoja – doneseni su srednjoročni i kratkoročni akti strateškog planiranja od nacionalnog značaja
Institucionalni okvir	Nacionalno vijeće za održivi razvoj	<ul style="list-style-type: none"> – ustrojeno je tijelo koje prati, analizira i koordinira provedbu ciljeva održivog razvoja, usvaja izvješća o rezultatima i aktivnostima provedbe za potrebe međunarodne suradnje, odnosno usuglašava stajališta za potrebe sudjelovanja RH u radu UN-a i EU-a, organizira javne konferencije i druga zbivanja u cilju jačanja suradnje i javne svijesti o važnosti i provedbi Programa održivog razvoja do 2030. u suradnji sa svim dionicima održivog razvoja u RH, sastaje se po potrebi, a najmanje jednom godišnje
	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova	<ul style="list-style-type: none"> – ustrojeno je stručno i administrativno tijelo – utvrđena je uloga i odgovornost nadležnih ustrojstvenih jedinica
	Državni zavod za statistiku	<ul style="list-style-type: none"> – određeno je tijelo odnosno institucija koja prati i izvještava o ciljevima održivog razvoja – ustrojena je unutarnja ustrojstvena jedinica nadležna za praćenje i razvoj pokazatelja održivog razvoja, uspostavljanje kontinuiranog sustava pokazatelja održivog razvoja te provedbu aktivnosti i zadaća koordinacije ostalih relevantnih tijela za dostavljanje pokazatelja održivog razvoja

Područja revizije		Kriteriji
1		2
	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije – <i>koordinacijsko tijelo</i>	<ul style="list-style-type: none"> – određeno je koordinacijsko tijelo koje koordinira izradom NRS-a te cjelokupnim sustavom strateškog planiranja i upravljanja razvojem – utvrđen je koordinator za strateško planiranje, odnosno unutarnja ustrojstvena jedinica nadležna za poslove strateškog planiranja u središnjem tijelu državne uprave – predloženi su pravni okvir, smjernice i metodologija za izradu, praćenje provedbe i vrednovanje akata planiranja
	Upravljački odbor i Izvršna radna skupina za izradu NRS-a RH do 2030.	<ul style="list-style-type: none"> – osnovan je Upravljački odbor koji koordinira postupke pripreme i praćenja provedbe NRS-a, usmjerava i nadzire čitavi proces izrade NRS-a, prati provedbu NRS-a i ispunjenje pokazatelja – ustrojeno je savjetodavno tijelo Upravljačkom odboru koje sudjeluje u izradi stručnih podloga za izradu NRS-a i u dijalogu s javnosti i interesnim skupinama te razmjeni informacija s ostalim dionicima
	Ostale radne skupine koje su sudjelovale u izradi NRS-a	<ul style="list-style-type: none"> – osnovana je Međuresorna radna skupina koja koordinira i kontinuirano prati rad tematskih radnih skupina i radnih skupina za horizontalne politike te surađuje sa stručnjacima Svjetske banke na angažmanima u okviru RAS NRS 2030.¹⁴ – osnovana je Radna skupina za prikupljanje statističkih podataka i izradu analitičkih podloga za izradu NRS-a koja izrađuje analitičke podloge za NRS te izrađuje prijedloge pokazatelja učinka i okvira za praćenje ostvarenja strateških ciljeva – osnovane su tematske radne skupine i radne skupine za horizontalne politike, koje obavljaju svoje dužnosti u skladu s poslovnicima
Praćenje i izvješćivanje o provedbi ciljeva održivog razvoja	Praćenje ciljeva održivog razvoja	<ul style="list-style-type: none"> – izrađen je nacionalni akcijski plan za sustavno praćenje i izvješćivanje o UN-ovim ciljevima održivog razvoja – provedeno je mapiranje raspoloživosti podataka nužnih za izračunavanje pokazatelja održivog razvoja – određene su odgovorne institucije koje će biti zadužene za određene podatke iz svog djelokruga u svrhu proizvodnje pojedinih pokazatelja – prati se ostvarenje ciljeva održivog razvoja – uspostavljen je RH portal indikatora ciljeva održivog razvoja (SDG) – omogućena je dostava podataka različitim međunarodnim organizacijama i drugim korisnicima
	Informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem	<ul style="list-style-type: none"> – uspostavljen je informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem – uspostavljeni su nacionalni pokazatelji koji najbolje odgovaraju nacionalnim potrebama za prikupljanje i analizu podataka – podaci o provedbi akata strateškog planiranja su javno dostupni

¹⁴ Svjetska banka pruža tehničku pomoć MRRFEU-u na temelju programa Savjetodavnih usluga uz naknadu (engl. Reimbursable Advisory Services, RAS).

Područja revizije		Kriteriji
1		2
	Izješćivanje na nacionalnoj i međunarodnoj razini	<ul style="list-style-type: none"> – uspostavljen je mehanizam za izvješćavanje o napretku u provedbi ciljeva iz Programa održivog razvoja do 2030. – definirano je tijelo zaduženo za praćenje i analiziranje podatka o provedbi i postignutih rezultata – objavljuju se rezultati i statusi ostvarivanja ključnih pokazatelja održivog razvoja za širu javnost – izvješćava se o ciljevima održivog razvoja na europskom nivou (Eurostat) – izrađen je DNP (za globalnu usporedbu) o provedbi ciljeva održivog razvoja za utvrđivanje aktivnosti koje su poduzete, kao i aktivnosti koje treba poduzeti za ispunjavanje ciljeva do 2030. – izrađeno je Godišnje izvješće o napretku ciljeva održivog razvoja (<i>Annual Progress Report on the Sustainable Development Goals</i>), kao i Izvješće o globalnom održivom razvoju (<i>Global Sustainable Development Report</i>)

Aktivnosti koje je RH poduzela kako bi bila spremna implementirati ciljeve održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. ocjenjuju se kao **učinkovite**, ako je uspostavljen strateški i pravni okvir koji u potpunosti osigurava implementaciju i ostvarenje ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030., ako su određena nadležna tijela i institucije RH za provedbu ciljeva održivog razvoja i ako ona u cijelosti postupaju u skladu sa zadanim ulogama i odgovornostima, ako se redovno provode aktivnosti za ostvarenje ciljeva održivog razvoja unutar strateških područja te ako se kontinuirano prati njihova provedba i transparentno izvješćava o rezultatima.

Aktivnosti koje je RH poduzela kako bi bila spremna implementirati ciljeve održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. ocjenjuju se kao **učinkovite pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako uspostavljeni strateški i pravni okvir ne osigurava u potpunosti ostvarenje ciljeva održivog razvoja, ako su utvrđene manje slabosti i propusti u primjeni pravnog i/ili institucionalnog okvira, ako se aktivnosti za ostvarenje ciljeva održivog razvoja unutar strateških područja provode uz manja odstupanja ili se ne izvršavaju pravodobno te ako su utvrđeni manji nedostaci u praćenju provedbe i/ili izvješćavanju o rezultatima.

Aktivnosti koje je RH poduzela kako bi bila spremna implementirati ciljeve održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. ocjenjuju se kao **djelomično učinkovite**, ako su utvrđeni bitni nedostaci u uspostavljanju strateškog i pravnog okvira koji utječu na ostvarenje ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030., ako određena nadležna tijela i institucije RH za provedbu ciljeva održivog razvoja nemaju jasno definirane uloge i odgovornosti ili su utvrđena preklapanja što negativno utječe na njihov rad. Nadalje, ako se znatno kasni u izvršavanju pojedinih aktivnosti u vezi s provođenjem ciljeva održivog razvoja te ako su utvrđeni bitni propusti u praćenju provedbe aktivnosti i/ili izvješćavanju o rezultatima.

Aktivnosti koje je RH poduzela kako bi bila spremna implementirati ciljeve održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. ocjenjuju se kao **neučinkovite**, ako nije osigurana implementacija i ostvarenje ciljeva održivog razvoja, odnosno ako nije uspostavljen strateški i pravni okvir koji osigurava ostvarenje ciljeva Programa održivog razvoja do 2030., ako nisu određena nadležna tijela i institucije RH za provedbu ciljeva održivog razvoja do 2030. ili ista ne ispunjavaju predviđenu ulogu odnosno ne postupaju prema definiranim ulogama i odgovornostima, ako se aktivnosti za ostvarenje ciljeva održivog razvoja unutar strateških područja ne provode i ne ostvaruju se ciljevi održivog razvoja te ako se ne prati provedba i ne izvještava o rezultatima.

STRATEŠKI I PRAVNI OKVIR

Strateški i pravni okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja u RH određeni su kroz međunarodni strateški dokument te dokumente iz sustava strateškog planiranja i upravljanja opisane u nastavku.

Program održivog razvoja do 2030.

Programom održivog razvoja do 2030., usvojenom na konferenciji UN-a o održivom razvoju održanoj u New Yorku 25. rujna 2015., određeno je 17 ciljeva održivog razvoja za razdoblje do 2030. Ti se ciljevi održivog razvoja nadovezuju na osam milenijskih razvojnih ciljeva određenih za razdoblje do 2015. Navedeni ciljevi održivog razvoja detaljno su razrađeni u 169 međusobno usko povezanih podciljeva s 232 pridružena pokazatelja¹⁵.

Ciljevi održivog razvoja su:

- svijet bez siromaštva
- svijet bez gladi
- zdravlje i blagostanje
- kvalitetno obrazovanje
- rodna ravnopravnost
- čista voda i sanitarni uvjeti
- pristupačna i čista energija
- dostojanstven rad i ekonomski rast
- industrija, inovacije i infrastruktura
- smanjenje nejednakosti
- održivi gradovi i zajednice
- odgovorna potrošnja i proizvodnja
- zaštita klime
- očuvanje vodenog svijeta
- očuvanje života na zemlji
- mir, pravda i snažne institucije te
- partnerstvom do ciljeva.

Navedeni ciljevi uravnotežuju tri dimenzije održivog razvoja: gospodarsku, društvenu i ekološku.

Ciljevi održivog razvoja utvrđeni Programom održivog razvoja do 2030., koji se provode od 1. siječnja 2016. daju se u grafičkom prikazu broj 1.

¹⁵ Okvir pokazatelja utvrdila je Statistička komisija UN-a u ožujku 2016.

Grafički prikaz broj 1

Ciljevi održivog razvoja utvrđeni Programom održivog razvoja do 2030.

Izvor: UNDP Hrvatska

Ciljevi održivog razvoja moraju biti primjenjivi u svim zemljama i zajednicama te u njihovoj provedbi treba uzeti u obzir specifične prilike, uvjete i mogućnosti u različitim dijelovima svijeta, kao i prepoznati prioritetna područja djelovanja i sagledati mogućnosti svake države članice UN-a tijekom pružanja doprinosa održivom razvoju.

Sve razvijene i nerazvijene zemlje dijele odgovornost za ostvarenje ciljeva održivog razvoja. Na taj način uspostavlja se globalno partnerstvo koje je ključno za realizaciju ciljeva održivog razvoja. Nacionalna odgovornost i odgovornost prema građanima od ključne su važnosti za uspjeh Programa održivog razvoja do 2030.

Usvajanju Programa održivog razvoja do 2030. prethodilo je usvajanje Akcijske agende iz Adis Abebe (srpanj 2015.), koja pruža novi globalni okvir za financiranje održivog razvoja te uspostavlja snažne temelje za potporu provedbi Programa održivog razvoja do 2030.¹⁶ Akcijska agenda iz Adis Abebe podržava i upotpunjuje podciljeve koji se odnose na načine provedbe navedenog Programa te obuhvaća domaće javne resurse, domaća i međunarodna privatna poduzeća i financije, međunarodnu razvojnu suradnju, međunarodnu trgovinu kao pokretača razvoja, dug i održivost duga, rješavanje sustavnih pitanja, znanost, tehnologiju, inovacije i izgradnju kapaciteta te podatke, nadzor i praćenje. S obzirom na to da se Opća skupština UN-a kroz Program održivog razvoja do 2030. odlučila da će se ciljevi održivog razvoja pratiti i preispitivati s pomoću niza globalnih pokazatelja koje je razvila Međugencijska stručna skupina za pokazatelje ciljeva održivog razvoja¹⁷, u srpnju 2017. donesena je i Rezolucija rada Statističkog povjerenstva (*Work of the Statistical Commission pertaining to the 2030 Agenda for Sustainable Development*)¹⁸, kojom se donosi globalni okvir pokazatelja za ciljeve i podciljeve Programa održivog razvoja do 2030.

¹⁶ Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda od 27. srpnja 2015. (UNGA A/RES/69/313).

¹⁷ Izvješće Međugencijske stručne skupine za pokazatelje ciljeva održivog razvoja objavljeno je 17. prosinca 2015. i usvojeno na 47. zasjedanju Statističke komisije UN-a u ožujku 2016.

¹⁸ http://ggim.un.org/documents/A_RES_71_313.pdf

S obzirom na to da su sve države članice UN-a preuzele političku obvezu provedbe navedenog Programa, ciljevi održivog razvoja trebaju se prilagoditi nacionalnim uvjetima i uklopiti u strategije, programe i planove razvoja te ugraditi u krovne strategije razvoja svake države članice UN-a, pa tako i u krovnu strategiju razvoja RH. Također, kako bi se osigurala usklađenost politika održivog razvoja, potrebno je uzeti u obzir učinke svih javnih politika na održivi razvoj, kako na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, tako i na globalnoj razini.

Kroz Program održivog razvoja do 2030. potiču se sve države članice UN-a da što prije razviju nacionalne strategije za potpunu provedbu Programa održivog razvoja do 2030.

U skladu s navedenim, RH je 2017. pristupila izradi NRS-a, kojim se, između ostalog, trebao odrediti strateški okvir za provedbu ciljeva održivog razvoja i pridonijeti održivom razvoju RH. Hrvatski sabor usvojio je NRS 5. veljače 2021.

U grafičkom prikazu broj 2 daje se kronološki pregled izrade međunarodnih strateških dokumenata održivog razvoja i NRS-a.

Grafički prikaz broj 2

Kronološki pregled izrade međunarodnih strateških dokumenata održivog razvoja i NRS-a

Izvor: UN DESA, European Commission, <https://hrvatska2030.hr/>

Sustav strateškog planiranja i upravljanja

Sustav strateškog planiranja RH i upravljanje javnim politikama odnosno priprema, izrada, provedba, izvješćivanje, praćenje provedbe i učinaka te vrednovanje akata strateškog planiranja za oblikovanje i provedbu javnih politika koje u skladu sa svojim nadležnostima izrađuju, donose i provode javna tijela uređen je Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine 123/17) i podzakonskim propisima.

Prema navedenom Zakonu akti strateškog planiranja su: NRS, višesektorske i sektorske strategije, nacionalni planovi, planovi razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: JLP(R)S), programi Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada RH), programi konvergencije, nacionalni program reformi te provedbeni programi središnjih tijela državne uprave (dalje u tekstu: STDU) i JLP(R)S-ova.

Sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem temelji se na načelima točnosti i cjelovitosti, učinkovitosti i djelotvornosti, odgovornosti i usmjerenosti na rezultat, održivosti, partnerstva i transparentnosti.

Zakonodavni okvir za strateško planiranje

Zakonodavni okvir za strateško planiranje čine Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske te ostali propisi kojima se uređuje sustav strateškog planiranja.

- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske

U prosincu 2017. na snagu je stupio Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Zakon), čime je uređen sustav strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama i stvoren zakonski okvir za dugoročno i srednjoročno planiranje i praćenje učinaka javnih politika i mjerenje uspješnosti mjera, projekata i aktivnosti na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Također, sustav strateškog planiranja i upravljanja uključuje određivanje smjernica i prioriteta u pregovorima s Europskom komisijom (dalje u tekstu: EK) o korištenju EU sredstava u novoj financijskoj perspektivi kako bi raspoloživa EU sredstva doista bila usmjerena na stvarne potrebe hrvatskih građana.

Javne politike izrađuju različita javna tijela u skladu sa svojim nadležnostima i ciljevima koje žele ostvariti svojim djelovanjem te ih provode kroz akte strateškog planiranja. Zakon, između ostalog, definira dugoročne, srednjoročne i kratkoročne akte strateškog planiranja¹⁹. Zakonom se uređuju pravila i postupci za pripremu, izradu, provedbu, izvješćivanje, praćenje provedbe i učinaka te vrednovanje akata strateškog planiranja, propisuje se središnja koordinacija strateškog planiranja te se uspostavlja jedinstveni informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje.

Nadalje, odredbama članka 17. Zakona, propisano je i donošenje NRS-a, kao najvišeg i temeljnog akta strateškog planiranja, koji služi za oblikovanje i provedbu razvojnih politika RH i koji mora biti usklađen sa smjernicama i ciljevima proizašlim iz međunarodno preuzetih obveza, dok svi ostali akti strateškog planiranja moraju biti usklađeni s NRS-om. Nadalje, prema Zakonu, ostali akti strateškog planiranja poput višesektorskih i sektorskih strategija, nacionalnih planova, programa Vlade RH i provedbenih programa STDU-ova, ne mogu biti u suprotnosti s NRS-om. Odluku o izradi NRS-a donosi Vlada RH, a izradu koordinira koordinacijsko tijelo (MRRFEU). Vlada RH treba izvještavati Hrvatski sabor o napretku u provedbi NRS-a jednom godišnje.

Razvojni smjerovi i strateški ciljevi definirani u NRS-u detaljnije se razrađuju u nacionalnim planovima, a za pojedina upravna područja donose se sektorske i višesektorske strategije.

¹⁹ Prema odredbama članka 10. Zakona, dugoročni akti strateškog planiranja izrađuju se i donose za razdoblje od najmanje deset godina, srednjoročni se izrađuju i donose za razdoblje od pet do deset godina te kratkoročni za razdoblje od jedne do pet godina.

Na razini lokalne i regionalne samouprave donose se planovi razvoja JLP(R)S-ova, a kao kratkoročni akti donose se programi Vlade RH, provedbeni programi STDU-ova i JLP(R)S-ova te programi konvergencije i nacionalni program reformi.

U skladu s navedenim Zakonom, ciljevi navedeni u aktima strateškog planiranja moraju biti jasno definirani i mjerljivi uporabom relevantnih pokazatelja. U aktima strateškog planiranja mora biti definirana odgovornost za provedbu i postizanje rezultata, ishoda²⁰ i učinaka. Postupci strateškog planiranja i upravljanja razvojem su javni.

Zakon propisuje i tijela koja čine institucionalni okvir sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem u RH, kao i njihove obveze i odgovornosti. Uz tijela zakonodavne i izvršne vlasti (Hrvatski sabor, Vlada RH, STDU-ovi i JLP(R)S-ovi), posebno su propisani poslovi koje obavljaju koordinacijsko tijelo, koordinator za strateško planiranje te regionalni i lokalni koordinatori.

- Ostali propisi kojima se uređuje sustav strateškog planiranja

Nakon što je Zakon stupio na snagu, kao dio okvira za strateško planiranje, doneseni su još i Uredba o načinu ustrojavanja, sadržaju i vođenju Središnjeg elektroničkog registra razvojnih projekata (Narodne novine 42/18), Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine 89/18), Upute za korištenje informacijskog sustava za strateško planiranje i upravljanje razvojem, Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine 6/19), Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja (Narodne novine 66/19) te Priručnik za strateško planiranje.

U skladu s odredbama članka 51. Zakona, Vlada RH trebala je donijeti Uredbu o načinu ustrojavanja, sadržaju i vođenju Središnjeg elektroničkog registra razvojnih projekata u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu Zakona, a Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu Zakona.

Čelnik koordinacijskog tijela trebao je Upute za korištenje informacijskog sustava za strateško planiranje i upravljanje razvojem te Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave donijeti do 1. siječnja 2019., a Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja do 30. lipnja 2019. Priručnik za strateško planiranje trebao je biti donesen u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedeni propisi, osim Priručnika o strateškom planiranju i Uputa za korištenje informacijskog sustava za strateško planiranje i upravljanje razvojem, nisu doneseni u propisanom roku²¹.

²⁰ Prema Zakonu pokazatelj ishoda je kvantitativni i kvalitativni mjerljivi podatak koji omogućuje praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenog posebnog cilja

²¹ **Uredba o načinu ustrojavanja, sadržaju i vođenju Središnjeg elektroničkog registra razvojnih projekata** donesena je 9. svibnja 2018., a u skladu sa Zakonom trebala je biti donesena u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu Zakona, odnosno 19. travnja 2018. (20 dana nakon predviđenog roka).

Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave donesena je 5. listopada 2018., a u skladu sa Zakonom trebala je biti donesena u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu Zakona, odnosno 18. lipnja 2018. (109 dana nakon predviđenog roka).

Upute za korištenje informacijskog sustava za strateško planiranje i upravljanje razvojem donesene su u roku, 28. prosinca 2018.

Od šest navedenih propisa u sustavu strateškog planiranja četiri su donesena protekom propisanog roka, pri čemu se značajnije kašnjenje odnosi na Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (109 dana nakon predviđenog roka).

- Nacionalna razvojna strategija

RH je uspostavu sustava za implementaciju ciljeva održivog razvoja u nacionalne politike započela procesom izrade NRS-a. Navedeni proces započeo je u rujnu 2017. donošenjem Odluke o osnivanju Upravljačkog odbora i Izvršne radne skupine za izradu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. (Narodne novine 97/17). Navedenom Odlukom utvrđeni su članovi Upravljačkog odbora i Izvršne radne skupine. S obzirom na to da se Programom održivog razvoja do 2030. potiču države članice UN-a na usvajanje ciljeva održivog razvoja na temelju postojećih instrumenata planiranja, kao što je strategija nacionalnog razvoja, NRS treba imati konkretan plan provedbe kojim će se koordinirati ostvarivanje 17 ciljeva, 169 podciljeva i 232 globalnih pokazatelja te na taj način zajamčiti usklađenost s ciljevima održivog razvoja. U skladu sa Zakonom, Vlada RH trebala je uputiti prijedlog NRS-a na donošenje Hrvatskom saboru do 1. ožujka 2020.

Proces izrade NRS-a bio je podijeljen u faze: izrada vizije i razvojnih smjerova RH do 2030., definiranje strateških ciljeva, ključnih područja intervencija i pokazatelja učinaka, definiranje provedbenih mehanizama, strukturnih reformi i strateških projekata te definiranje financijskog okvira i cjelokupnog okvira za provedbu, praćenje i vrednovanje strategije. Aktivnosti koje su se provodile u sklopu izrade NRS-a su radionice, razvojni forumi, konferencije, sjednice radnih skupina i drugo. Aktivnu ulogu u izradi NRS-a imao je i tim Svjetske banke, i to kroz ugovorene savjetodavne usluge²².

Prema Odluci o osnivanju Upravljačkog odbora i Izvršne radne skupine za izradu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske za razdoblje do 2030., NRS se treba izrađivati u participativnom procesu koji se temelji na sudjelovanju građana RH, stručne javnosti i svih društveno-relevantnih partnera, poštujući transparentnost, javnu dostupnost i raspoloživost informacija vezanih za proces pripreme, izrade, provedbe, praćenja, izvješćivanja, financiranja i vrednovanja.

Prema javno dostupnim podacima i pisanom obrazloženju odgovorne osobe MRRFEU-a, tijekom izrade prijedloga NRS-a osnovano je sedam tematskih radnih skupina i pet radnih skupina za horizontalne politike, održana su četiri razvojna foruma te dvije međunarodne konferencije s ukupno više od 1 500 sudionika, pripadnika različitih društvenih skupina, koji su na taj način dali svoj doprinos izradi NRS-a, te je ispunjeno više od 2 000 upitnika koje su poslali građani RH putem mrežne stranice www.hrvatska2030.hr.

Navedena mrežna stranica, s pomoću koje je započeo program upoznavanja javnosti s informacijama o procesu izrade NRS-a i konzultacije, nije bila u funkciji od lipnja do sredine studenoga 2020., nakon čega je opet stavljena u funkciju.

Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave donesen je 18. siječnja 2019., a u skladu sa Zakonom trebao je biti donesen do 1. siječnja 2019. (17 dana nakon predviđenog roka).

Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja donesen je 10. srpnja 2019., a u skladu sa Zakonom trebao je biti donesen do 30. lipnja 2019. (10 dana nakon predviđenog roka).

Priručnik o strateškom planiranju donesen je u roku, u travnju 2019., šest mjeseci od dana stupanja na snagu gore navedene Uredbe.

²² Ugovor za savjetničke usluge sa Svjetskom bankom **Potpora za uspostavu sustava strateškog planiranja i pripremu Nacionalne razvojne strategije do 2030.** iz svibnja 2018. Navedene savjetodavne usluge ugovorene su kroz tri komponente: podrška za uspostavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem u skladu sa Zakonom; podrška u izradi NRS-a te izobrazba koordinatora za strateško planiranje i regionalnih koordinatora.

Prema indikativnom hodogramu aktivnosti za izradu NRS-a, koji je pripremio MRRFEU, vidljivo je da su samom donošenju NRS-a, između ostalog, prethodile aktivnosti kao što su: finaliziranje nacrtu prijedloga NRS-a, formalno upućivanje nacrtu prijedloga NRS-a na mišljenje STDU-ima, održavanje sjednice Upravljačkog odbora za izradu NRS-a održavanje konferencija u cilju predstavljanja nacrtu prijedloga NRS-a. Također, u skladu sa Zakonom, trebalo se provesti savjetovanje s javnošću koje je propisano Zakonom o pravu na pristup informacijama (Narodne novine 25/13 i 85/15).

Proces izrade NRS-a započeo je u rujnu 2017. Javno savjetovanje o nacrtu prijedloga NRS-a provedeno je od 12. studenoga do 12. prosinca 2020., o čemu je sastavljeno izvješće. Vlada RH usvojila je prijedlog NRS-a te ga uputila na raspravu u Hrvatski sabor sredinom siječnja 2021., umjesto do 1. ožujka 2020. Hrvatski sabor usvojio je NRS 5. veljače 2021.

U grafičkom prikazu broj 3 daje se poveznica između ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. te strateških ciljeva iz NRS-a.

Grafički prikaz broj 3

Prikaz povezanosti strateškog okvira NRS-a 2030. i ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

RAZVOJNI SMJER NRS-a 2030.	STRATEŠKI CILJEVI NRS-a 2030.	DOPRINOS CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA
 <p>1. Održivo gospodarstvo i društvo</p>	<p>1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo</p> <p>2. Obrazovani i zaposleni ljudi</p> <p>3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom</p> <p>4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske</p>	
 <p>2. Jačanje otpornosti na krize</p>	<p>5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život</p> <p>6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji</p> <p>7. Sigurnost za stabilan razvoj</p>	
 <p>3. Zelena i digitalna tranzicija</p>	<p>8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost</p> <p>9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva</p> <p>10. Održiva mobilnost</p> <p>11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva</p>	
 <p>4. Ravnomjeran regionalni razvoj</p>	<p>12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima</p> <p>13. Jačanje regionalne konkurentnosti</p>	

Izvor: NRS

Prema NRS-u definirana su četiri razvojna smjera s pripadajućih 13 strateških ciljeva koji trebaju pridonijeti ostvarenju vizije RH do 2030. Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe MRRFEU-a, svaki od strateških ciljeva izravno ili neizravno pridonosi pojedinom cilju održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. NRS sadržava grafički prikaz povezanosti strateškog okvira NRS-a 2030. i ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. Također, prema Indikativnom popisu akata strateškog planiranja iz NRS-a utvrđeni su akti strateškog planiranja (njih 67) i razdoblje na koje se odnose (najčešće razdoblje primjene je 2021. – 2030.) te nositelji njihove izrade.

S obzirom na to da je, prema Indikativnom popisu akata strateškog planiranja iz NRS-a, razdoblje primjene za većinu navedenih strateških akata (njih 38) započelo, potrebno je da nositelji izrade žurno poduzmu aktivnosti za njihovo donošenje. Također, uvidom u NRS utvrđeno je da su ciljevi održivog razvoja povezani s ciljevima iz NRS-a, međutim nisu poznate mjere, aktivnosti, rokovi i nositelji mjera za ostvarenje ciljeva održivog razvoja, što je potrebno urediti strateškim aktima u skladu sa Zakonom.

S obzirom na to da mrežna stranica www.hrvatska2030.hr nije bila aktivna šest mjeseci, nije u potpunosti ostvarivala svoju svrhu, odnosno informacije vezane za proces pripreme i izrade NRS-a nisu bile javno dostupne i raspoložive kroz dio razdoblja pripreme i izrade NRS-a.

Državni ured za reviziju preporuča MRRFEU-u osigurati stalnu dostupnost mrežne stranice www.hrvatska2030.hr na način da bude kontinuirano aktivna i ažurirana u svrhu transparentnosti, javne dostupnosti i raspoloživosti informacija u skladu s Odlukom o osnivanju Upravljačkog odbora i Izvršne radne skupine za izradu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske za razdoblje do 2030.

INSTITUCIONALNI OKVIR

U Smjernicama za izradu institucionalnih i koordinacijskih mehanizama UNDESA-e (*United Nations Department of Economic and Social Affairs – UNDESA*)²³ navodi se da će uspješnost provedbe Programa održivog razvoja do 2030. zahtijevati jasan institucionalni okvir s pomoću kojeg će se utvrditi koordinacija i olakšati provedba i praćenje ciljeva održivog razvoja.

Osiguravanje institucionalnog okvira važno je za zemlje članice UN-a kako bi se ciljevi održivog razvoja mogli uspješno integrirati u nacionalne i podnacionalne politike jer nedostatak institucionalnog okvira, definiranih uloga i odgovornosti među tijelima i institucijama angažiranim u provođenju Programa održivog razvoja do 2030. može izazvati poteškoće u njegovu provođenju. Navedene Smjernice također opisuju iskustva niza zemalja članica UN-a, ističu presudnu ulogu jakih institucionalnih i koordinacijskih okvira i navode da su mnoge zemlje članice prilagođavale svoje postojeće institucionalne okvire i proširivale ih za provedbu ciljeva održivog razvoja.

Također, poseban se naglasak stavlja na nacionalna vijeća za održivi razvoj, njihovo djelovanje te ograničenja i izazove s kojima se suočavaju u koordinaciji. Osim toga, navodi se da će za postizanje ciljeva održivog razvoja za većinu zemalja članica biti potrebno uspostaviti nove, multisektorske koordinacijske strukture te će se zahtijevati od institucija i javnih službenika da razviju nove kompetencije i vještine za interakciju s više dionika koji rade na ciljevima održivog razvoja.

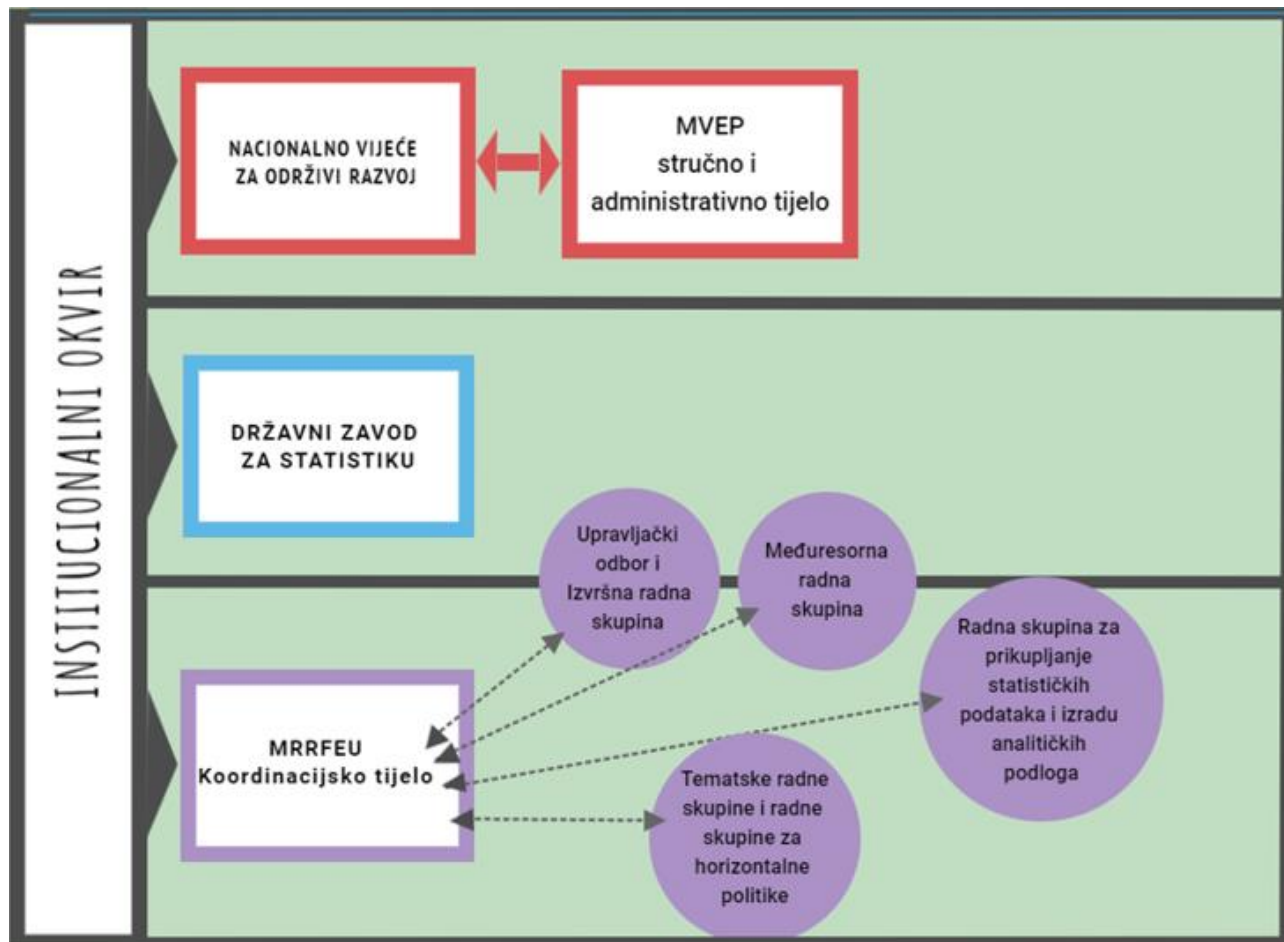
Institucionalni okvir, odnosno institucije i tijela RH zadužena za provođenje aktivnosti za ostvarenje ciljeva održivog razvoja su: Nacionalno vijeće za održivi razvoj, MVEP, DZS, MRRFEU kao koordinacijsko tijelo u procesu strateškog planiranja, Upravljački odbor i Izvršna radna skupina za izradu NRS-a te ostale radne skupine za izradu NRS-a.

²³ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=2478&menu=1515>

U grafičkom prikazu broj 4 daje se pregled institucionalnog okvira za provođenje aktivnosti za ostvarenje ciljeva održivog razvoja kao i procesa strateškog planiranja.

Grafički prikaz broj 4

Pregled institucionalnog okvira za provođenje aktivnosti za ostvarenje ciljeva održivog razvoja i procesa strateškog planiranja

Nacionalno vijeće za održivi razvoj

Uzimajući u obzir primjere prakse drugih država članica UN-a^{24,25} i složenost provedbe Programa održivog razvoja do 2030., ukazala se potreba za uspostavljanjem središnjeg nacionalnog koordinacijskog tijela za održivi razvoj na najvišoj razini izvršne vlasti RH te je u siječnju 2018. Vlada RH donijela Odluku o osnivanju Nacionalnog vijeća za održivi razvoj (Narodne novine 7/18) (dalje u tekstu: Odluka o osnivanju NVOR-a).

U skladu s Odlukom o osnivanju NVOR-a, zadaće NVOR-a su predlagati Vladi RH mjere i aktivnosti, prioritete, obveznike, dinamiku i potrebna sredstva te praćenje, analiza i koordinacija provedbe ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

²⁴ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/22008UNPAN99132.pdf>

²⁵ <https://www.local2030.org/library/396/Overview-of-institutional-arrangements-for-implementing-the-2030-Agenda-at-national-level.pdf>

U nadležnosti NVOR-a također je usvajanje izvješća o rezultatima i aktivnostima provedbe za potrebe međunarodne suradnje, odnosno usuglašavanje stajališta za potrebe sudjelovanja RH u radu UN-a te EU-a; periodično organiziranje javnih konferencija i drugih zbivanja u cilju jačanja suradnje i javne svijesti o važnosti i provedbi Programa održivog razvoja do 2030. sa svim dionicima održivog razvoja u RH; pridonosenje svojim rezultatima aktivnostima drugih koordinacija Vlade RH, a posebice onoj koja se odnosi na provedbu cilja održivog razvoja broj 17 (jačanje sredstava provedbe i oživljavanje globalnog partnerstva za održivi razvoj), kao i drugih UN-ovih programa i dokumenata usko povezanih s provedbom Programa održivog razvoja do 2030.

Članovi Nacionalnog vijeća za održivi razvoj (dalje u tekstu: NVOR) su predsjednik Vlade RH, čelnici STDU-ova, predstavnik Ureda predsjednika RH, čelnik Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, čelnik Ureda za udruge, čelnik Ureda za ravnopravnost spolova te čelnik DZS-a. Vijećem predsjedava predsjednik Vlade RH, a u slučaju njegove odsutnosti potpredsjednik Vlade RH i ministar vanjskih i europskih poslova. Za ostale članove NVOR-a imenuju se zamjenici. Također, NVOR, po potrebi, može u svoj rad uključiti i predstavnike drugih tijela i organizacija, koji su se na takav poziv dužni odazvati.

Za operativnu provedbu zadaća NVOR-a iz navedene Odluke, NVOR može vlastitom odlukom osnivati radne skupine čijim radom koordiniraju odabrani članovi NVOR-a ili njihovi zamjenici, a u radne skupine mogu biti uključeni, u savjetodavnom svojstvu, i predstavnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, gospodarstva, zainteresirane znanstvene i stručne javnosti te organizacija civilnog društva.

Prema pisanom obrazloženju službene osobe MVEP-a, nakon osnivanja NVOR-a, MVEP je kao stručno i administrativno tijelo NVOR-a započelo s nizom neformalnih sastanaka u cilju povezivanja STDU-ova u svrhu provedbe Programa održivog razvoja do 2030. te pripreme prve sjednice NVOR-a. Nadalje, navodi da su održana dva pripremna sastanka za sjednicu NVOR-a (21. lipnja 2018. i 23. siječnja 2019.), kao i međuresorni sastanci te sudjelovanje na pripremnim radionicama²⁶ za izradu DNP-a.

U bilješkama s navedenih pripremnih sastanaka navedeno je da su organizirani u svrhu učinkovite provedbe Programa održivog razvoja do 2030., s posebnim naglaskom na mogućnost uključivanja ciljeva održivog razvoja u NRS te planiranje izrade DNP-a.

U skladu s Odlukom o osnivanju NVOR-a, NVOR se trebao sastajati po potrebi, a najmanje jednom godišnje. Početkom srpnja 2019. održana je jedina sjednica NVOR-a, na kojoj je, između ostalog, usvojen DNP. Prema pisanom obrazloženju službene osobe MVEP-a, ne postoji službeni zapisnik s navedene sjednice NVOR-a, već samo njegov nacrt. Tijekom 2020. NVOR nije održavao sastanke, pa se ne može zaključiti jesu li provedene zadane aktivnosti.

Iako se NVOR trebao sastajati po potrebi, a najmanje jednom godišnje, od osnivanja NVOR-a pa do vremena obavljanja revizije (tri godine) održana je jedna sjednica. Iz dostavljene dokumentacije nije moguće utvrditi je li i u kojoj mjeri NVOR (u skladu s Odlukom o osnivanju NVOR-a) obavljao svoje zadaće, odnosno je li pratio, analizirao i koordinirao provedbu ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

²⁶ Radionice za države članice UN-a organiziralo je Tajništvo ECOSOC-a (DESA) u Ženevi i Bonnu, kako bi na međuresornim sastancima moglo što kvalitetnije izvjestiti o načinu izrade i izazovima koji u vezi s tim slijede.

Nadalje, utvrđeno je da se nije iskoristila mogućnost na temelju navedene Odluke da se za operativnu provedbu zadaća NVOR-a osnuju radne skupine čijim bi radom koordinirali odabrani članovi NVOR-a ili njihovi zamjenici, kako bi se zadaće obavljale redovito i potpuno.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova

Prema Odluci o osnivanju NVOR-a, stručne i administrativne poslove za NVOR obavlja MVEP. Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova iz 2017., Uprava za multilateralu i globalna pitanja sudjeluje, između ostalog, u predlaganju i provođenju vanjske politike RH u EU-u i međunarodnim organizacijama na područjima održivog razvoja; sudjeluje u predlaganju i provođenju vanjskopolitičkih aktivnosti RH unutar Političkog foruma o održivom razvoju na visokoj razini – HLPF (dalje u tekstu: Politički forum), a Služba za globalna pitanja, između ostalog, posebno prati provedbu Programa održivog razvoja do 2030. (s naglaskom na prvih 16 ciljeva održivog razvoja) te koordinira pripreme za nastup izaslanstva RH na sastancima ECOSOC-a²⁷ i Političkog foruma.

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova (Narodne novine 97/20) iz kolovoza 2020., Služba za globalna pitanja u Sektoru za UN i međunarodne organizacije, između ostalog, prati provedbu UN-ova Programa održivog razvoja do 2030. s posebnim naglaskom na prvih 16 ciljeva održivog razvoja, u cilju sudjelovanja u kreiranju, tumačenju i prezentaciji političkih stajališta na nacionalnoj, EU i globalnoj razini te u okviru svoga djelokruga obavlja stručne i administrativne poslove za NVOR, pri čemu redovito surađuje sa STDU-ovima nadležnima za provedbu pojedinih ciljeva održivog razvoja i njihovih podciljeva. Prema pisanom obrazloženju službene osobe, MVEP obavlja i aktivnosti u vezi cilja održivog razvoja 17 “Ojačati načine provedbe te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj”.

U vezi sa sustavom strateškog planiranja, a u skladu s navedenom Uredbom, Sektor za financije i proračun, između ostalog, obavlja i koordinira strateško planiranje propisano Zakonom, obavlja poslove koordinatora za strateško planiranje za MVEP, surađuje s koordinacijskim tijelom i odgovoran je za pravodobni unos podataka o aktima strateškog planiranja te podnošenje izvješća u skladu sa Zakonom.

Prema Strateškom planu MVEP-a za razdoblje od 2018. do 2020. vidljivo je da su, između ostalog, planirane aktivnosti u vezi s praćenjem provedbe UN-ova Programa održivog razvoja do 2030. Nadalje, Godišnjim planom MVEP-a za 2019. planirane su aktivnosti Sektora za UN i međunarodne organizacije iz kojeg su vidljivi specifični ciljevi i aktivnosti koji se, između ostalog, odnose na aktivno sudjelovanje i praćenje rada UN-a i njihovih specijaliziranih agencija, programa i ostalih tijela, s naglaskom na provedbu UN-ovih ciljeva održivog razvoja do 2030. te aktivno sudjelovanje u usvajanju odluka o vanjskom i unutarnjem djelovanju EU-a u provedbi Programa održivog razvoja do 2030. Također, navedene su aktivnosti poput praćenja provedbe Programa održivog razvoja do 2030. na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te praćenje strateških prioriteta međunarodne zajednice odnosno pitanja od globalnog značaja, kao što je održivi razvoj.

Nadalje, naglasak je na jačanju suradnje s nadležnim STDU-ovima na planu provedbe ciljeva održivog razvoja, a posebno na unutarnjoj dimenziji njihove provedbe u skladu sa zadaćama NVOR-a.

²⁷ Ekonomsko-socijalno vijeće UN-a.

Uvidom u DNP te pisano obrazloženje službene osobe MVEP-a, vidljivo je da su se u RH provodile aktivnosti u svrhu podizanja svijesti građana i stručne javnosti o važnosti provedbe ciljeva održivog razvoja. Održane su komunikacijske aktivnosti, radionice, konferencije i okrugli stolovi usmjereni prema različitim ciljnim skupinama dionika održivog razvoja, od javnog sektora, organizacija civilnog društva, akademske zajednice, privatnog sektora do djece i mladih.

Državni zavod za statistiku

DZS je državna upravna organizacija koja je nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike RH i njegov glavni predstavnik pred europskim i međunarodnim tijelima nadležnima za statistiku u vezi s pitanjima službene statistike. DZS samostalno obavlja svoje poslove u skladu s odredbama Zakona o službenoj statistici (Narodne novine 25/20), a redovita statistička istraživanja provodi na temelju Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. – 2020. (Narodne novine 31/18) i Godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti RH. Također, na temelju navedenog Zakona ima pravo, radi obavljanja poslova službene statistike, prikupljati i spajati podatke iz svih raspoloživih izvora.

U skladu sa Zakonom o službenoj statistici, uz redovitu diseminaciju službenih statističkih podataka, DZS različitim međunarodnim organizacijama i drugim korisnicima dostavlja podatke kojima raspolaže u okviru svoga djelokruga na temelju njihovih upita.

Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe DZS-a, po pitanju praćenja i izvještavanja o ciljevima održivog razvoja, dužni su pružati podatke o pokazateljima, Statističkoj komisiji UN-a (*United Nations Statistical Commission – UNSC*) putem skrbničkih agencija (*Custodian Agencies*)²⁸. Također, DZS posredno sudjeluje u izvještavanju o ciljevima održivog razvoja na europskom nivou, s obzirom na to da Eurostat diseminira izabrani skup pokazatelja održivog razvoja koristeći podatke koje su države članice EU-a obvezne dostavljati na temelju pravne stečevine EU-a iz područja statistike.

Na temelju Uredbe o unutarnjem ustrojstvu DZS-a (Narodne novine 74/19), u kolovozu 2019., osnovana je Služba statistike zaštite okoliša, energije i indikatora održivog razvoja, unutar koje je i Odjel statistike energije i indikatora održivog razvoja sa zadaćama u vezi s praćenjem i razvojem indikatora održivog razvoja: uspostavljanje kontinuiranog sustava pokazatelja održivog razvoja koristeći dostupne podatke iz djelokruga DZS-a te koordiniranje ostalih relevantnih tijela za dostavljanje pokazatelja održivog razvoja iz njihovih djelokruga; pružanje potrebnih podataka međunarodnim organizacijama za globalno praćenje izvršenja ciljeva održivog razvoja.

Nadalje, na temelju navedene Uredbe prati stanje i predlaže mjere za unaprjeđenje poslovanja, sudjeluje u pripremi i izradi metodoloških dokumenata, skrbi o kvaliteti pokazatelja i smanjenju tereta izvještavanja te proučava, uvodi i primjenjuje metode za kompilaciju podataka iz administrativnih i drugih sekundarnih izvora; sudjeluje u izradi baza podataka, analizi, publiciranju i diseminaciji statističkih podataka i pokazatelja domaćim korisnicima, Eurostatu i drugim međunarodnim korisnicima; prati i primjenjuje europske i druge međunarodne statističke standarde. Ovdje nabrojene uloge i zadaće DZS-a detaljnije su opisane u poglavlju Praćenje i izvješćivanje o provedbi ciljeva održivog razvoja.

²⁸ Skrbničke agencije su tijela odgovorna za prikupljanje međunarodno usporedivih podataka u različitim statističkim domenama, za komunikaciju s nacionalnim statističkim sustavima na transparentan način, uključujući provjeru valjanosti i prilagodbe podataka kada je to potrebno, sastavljanje međunarodnih serija podataka, izračunavanje globalnih i regionalnih agregata i njihovo dostavljanje Odjelu za statistiku UN-a, pripremu godišnjeg izvješća o globalnom napretku te koordiniranje razvoja pokazatelja s nacionalnim statističkim sustavima, drugim međunarodnim agencijama i dionicima. Od 50 skrbničkih agencija 36 pripadaju UN sustavu, a 14 skrbničkih agencija je izvan UN sustava.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije - koordinacijsko tijelo

U sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem, u skladu sa Zakonom, MRRFEU je koordinacijsko tijelo koje koordinira cjelokupnim sustavom strateškog planiranja i upravljanja razvojem, predlaže pravni okvir, smjernice i metodologiju za izradu, praćenje provedbe i vrednovanje akata planiranja, uspostavlja i održava informacijski sustav, uspostavlja i održava registar projekata, organizira i koordinira postupak pripreme, provedbe, praćenja provedbe i izvještavanja o provedbi NRS-a, koordinira postupak izrade akata strateškog planiranja, osigurava javnost rada u postupcima planiranja, izrade, provedbe, praćenja, izvještavanja i vrednovanja o NRS-u, sudjeluje u izradi i praćenju ostalih dugoročnih i srednjoročnih akata strateškog planiranja, utvrđuje usklađenost akata strateškog planiranja s NRS-om odnosno aktima strateškog planiranja više ili jednake hijerarhijske razine, u suradnji s drugim javnim tijelima, prati i nadzire provedbu akata strateškog planiranja te izvješćuje Vladu RH i poduzima odgovarajuće radnje u slučaju uočenih odstupanja od plana.

Navedeno Ministarstvo također izrađuje prijedlog metodologije za izradu NRS-a, predlaže Upravljačkom odboru hodogram, rokove i ostale ključne elemente vezane uz postupak izrade NRS-a, prikuplja statističke podatke u cilju izrade analitičkih podloga i dostavlja ih Izvršnoj radnoj skupini, organizira participativni proces za izradu NRS-a, postupke neovisnog vrednovanja, postupak javnog savjetovanja te postupak provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš.

MRRFEU, kao tijelo zaduženo za izradu akta strateškog planiranja, izrađuje nacrt prijedloga akta strateškog planiranja u skladu sa svojim zakonskim ovlastima, odnosno daje prijedlog (u svrhu izrade) za pokretanje postupka izrade, izmjene i/ili dopune akta strateškog planiranja. Odluku o pokretanju postupka izrade donosi Vlada RH, uz prethodno mišljenje koordinacijskog tijela. Također, u skladu sa Zakonom postoji obveza provođenja savjetovanja s javnošću za akte strateškog planiranja, uključujući NRS.

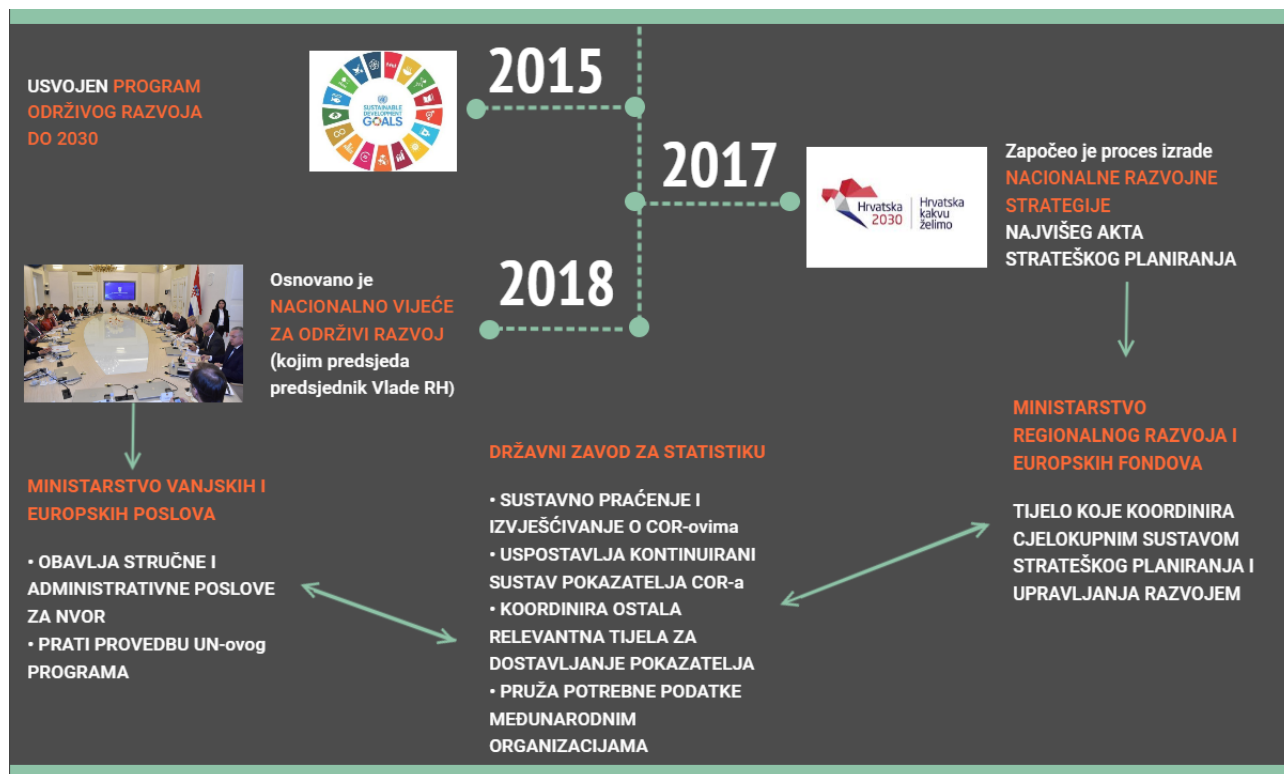
U skladu s Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, MRRFEU kao koordinacijsko tijelo je u suradnji sa STDU-ovima bilo dužno sastaviti popis akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja.

Navedene akte koji su usvojeni i/ili doneseni prije stupanja na snagu Zakona i podrazumijevaju razdoblje provedbe nakon 31. prosinca 2020. trebalo je uskladiti sa Zakonom i navedenom Uredbom ili ih staviti izvan snage do 31. prosinca 2020. Do vremena obavljanja revizije koordinacijsko tijelo je, u suradnji sa STDU-ovima, utvrdilo prijedlog popisa akata od nacionalnog značaja koje je potrebno revidirati u skladu s primjenjivim propisima ili staviti izvan snage.

U grafičkom prikazu broj 5 daje se poveznica između izrade Programa održivog razvoja do 2030. i NRS-a te uloga institucija i tijela RH koja sudjeluju u aktivnostima za ostvarenje ciljeva održivog razvoja.

Grafički prikaz broj 5

Poveznica između izrade Programa održivog razvoja do 2030. i NRS-a te uloga institucija i tijela RH koja sudjeluju u aktivnostima za ostvarenje ciljeva održivog razvoja

Izvor: UN DESA, European Commission, <https://hrvatska2030.hr/>

Upravljački odbor i Izvršna radna skupina

Odlukom Vlade RH o osnivanju Upravljačkog odbora i Izvršne radne skupine za izradu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. iz rujna 2017. osnovani su Upravljački odbor i Izvršna radna skupina, čime je započeo proces izrade krovnog akta strateškog planiranja. Stručne, administrativne i tehničke poslove za Upravljački odbor i Izvršnu radnu skupinu obavlja MRRFEU.

Upravljački odbor je stalno tijelo osnovano radi sveukupne koordinacije postupka pripreme i praćenja provedbe NRS-a za razdoblje do 2030., dok Izvršna radna skupina predstavlja savjetodavno tijelo Upravljačkom odboru (sastoji se od 30 nezavisnih stručnjaka za različita područja koje je imenovao Upravljački odbor).

Upravljački odbor čine predsjednik Vlade RH, ministrica nadležna za poslove regionalnoga razvoja i fondova EU, potpredsjednici Vlade Republike Hrvatske, ministri u Vladi Republike Hrvatske, predstavnici Hrvatskog sabora, Ureda predsjednika RH, Hrvatske zajednice županija, Udruge gradova u RH, Udruge općina u RH, Hrvatske udruge poslodavaca, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore, sindikata više razine, Hrvatske narodne banke i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Prema Poslovniku o radu Upravljačkog odbora za izradu NRS-a Republike Hrvatske do 2030. iz veljače 2018., Upravljački odbor, između ostalog, odlučuje o svim ključnim pitanjima vezanim uz sadržaj i metodologiju te dinamiku izrade NRS-a i usmjerava proces izrade, odobrava ključne korake u izradi NRS-a i pripadajućih provedbenih dokumenata, prihvaća viziju, razvojne smjerove, strateške ciljeve, provedbene mehanizme i pokazatelje koji su definirani u NRS-u, odlučuje o razvojnim projektima kojima se pridonosi postizanju ciljeva, osigurava potporu u postupku izrade, donošenja i predstavljanja NRS-a interesnim skupinama i široj javnosti, prati provedbu i ispunjenje pokazatelja te odlučuje o izmjenama i dopunama NRS-a.

U skladu s Poslovníkom o radu Upravljačkog odbora za izradu NRS-a Republike Hrvatske do 2030., Upravljački odbor raspravlja te donosi odluke na sjednicama, u pravilu, zasjeda tromjesečno, a ovisno o naravi stvari i češće. Radom Upravljačkog odbora upravlja predsjednik Odbora. Odgovoran je za provedbu njegovih aktivnosti te predsjedava sjednicama i predlaže dnevni red. Dnevni red i zaključci sa sjednica Upravljačkog odbora su javni dokumenti, a o tijeku i sadržaju sjednica vodi se zapisnik. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju vidljivo je da su do vremena obavljanja revizije (ožujak 2021.) održane dvije sjednice Upravljačkog odbora (u veljači i kolovozu 2018.).

Međuresorna radna skupina

Međuresorna radna skupina osnovana je 5. travnja 2018., Odlukom o osnivanju Međuresorne radne skupine za izradu Nacionalne razvojne strategije do 2030. Prema Poslovníku o radu Međuresorne radne skupine za izradu NRS-a iz ožujka 2018., sastoji se od voditelja Međuresorne radne skupine i predstavnika resornih tijela državne uprave. Zadaće Međuresorne radne skupine su koordinacija i kontinuirano praćenje rada tematskih radnih skupina i radnih skupina za horizontalne politike; davanje suglasnosti na rezultate rada tematskih radnih skupina i radnih skupina za horizontalne politike i njihovo prosljeđivanje na Upravljački odbor; poticanje kvalitetnije i učinkovitije suradnje među institucijama uključenima u proces izrade NRS-a, suradnja s Izvršnom radnom skupinom te suradnja sa stručnjacima Svjetske banke angažiranim u okviru RAS NRS 2030. U skladu s Poslovníkom o radu, voditelj Međuresorne radne skupine, između ostalog, upravlja radom Međuresorne radne skupine, organizira, saziva i vodi sastanke i pruža potporu u provedbi aktivnosti te predlaže dnevni red, uzimajući u obzir prijedloge predstavnika resornih tijela državne uprave. Sastanci Međuresorne radne skupine organiziraju se kvartalno, a po potrebi i češće, o čemu se vodi zapisnik. Iz zapisnika je vidljivo da se na sastancima istoimene radne skupine raspravljalo o do tada izvršenim aktivnostima u vezi s izradom NRS-a.

Revizijskim postupcima utvrđeno je da su do vremena obavljanja revizije (ožujak 2021.) održana tri sastanka Međuresorne radne skupine, i to u ožujku i kolovozu 2018. i siječnju 2019.

Radna skupina za prikupljanje statističkih podataka i izradu analitičkih podloga za NRS

MRRFEU je u ožujku 2018. donio Odluku o osnivanju Radne skupine za prikupljanje statističkih podataka i izradu analitičkih podloga za izradu NRS-a te Poslovník o radu istoimene Radne skupine. Navedena Radna skupina sastoji se od predstavnika svih ministarstava, regionalnih koordinatora te odabranih zavoda, agencija i instituta.

Osnovna zadaća joj je, između ostalog, izrada analitičkih podloga, prijedloga pokazatelja učinaka i okvira za praćenje ostvarenja strateških ciljeva NRS-a. Prema Poslovniku o radu, predsjedatelj istoimene radne skupine upravlja radom, organizira i saziva sastanke te predlaže dnevni red. Nadalje, sastanci se trebaju organizirati jednom mjesečno, po potrebi češće, a o tijeku sastanaka trebaju se voditi zapisnici.

Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe MRRFEU-a i dostavljenoj dokumentaciji, navedena radna skupina je tijekom 2017. i 2018. održala tri sastanka, i to prvi sastanak užeg radnog tima u studenom 2017. te u siječnju i ožujku 2018.

Tematske radne skupine i radne skupine za horizontalne politike

Tematske radne skupine za prioriteta područja i radne skupine za horizontalne politike za izradu NRS-a osnovane su odlukama o osnivanju na temelju odredaba članka 39. Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine 150/11, 12/13 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 93/16 i 104/16), koji je bio na snazi do srpnja 2019., i članka 17., stavka 5. Zakona i točke VIII. Odluke o osnivanju Upravljačkog odbora i Izvršne radne skupine za izradu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. Osnovano je sveukupno 12 tematskih radnih skupina i radnih skupine za horizontalne politike. U veljači 2018., na prvoj sjednici Upravljačkog odbora, potvrđena su ključna tematska područja i horizontalne politike koje bi trebao obuhvatiti NRS, a na temelju čega je MRRFEU trebao osnovati tematske radne skupine i radne skupine za horizontalne politike. Revizijskim postupcima utvrđeno je da je tijekom izrade prijedloga NRS-a osnovano sedam tematskih radnih skupina i pet radnih skupina za horizontalne politike.

Prema dostavljenoj dokumentaciji MRRFEU-a²⁹ u tematske radne skupine i radne skupine za horizontalne politike uključeni su predstavnici resornih STDU-ova, predstavnici Izvršne radne skupine, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore, Hrvatske udruge poslodavaca, predstavnici velikih, srednjih i malih poduzetnika, predstavnici civilnog sektora i po potrebi predstavnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U svibnju 2018. donesen je Poslovnik o radu tematskih radnih skupina za prioriteta područja i radnih skupina za horizontalne politike za izradu NRS-a na temelju kojeg je utvrđen način rada radnih skupina i dužnosti nositelja, voditelja, koordinacijskog tijela i ostalih članova radnih skupina. Prema Poslovniku o radu, koordinatori sazivaju sjednice navedenih radnih skupina te predlažu dnevni red sjednica u dogovoru s voditeljima, a sjednicama predsjedaju voditelji. Sjednice se održavaju tromjesečno, a po potrebi i češće. Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe MRRFEU-a, tijekom svibnja 2018. održan je prvi krug sjednica svih radnih skupina, tijekom listopada i studenog 2018. održan je drugi krug sjednica svih radnih skupina te tijekom travnja i lipnja 2019. održan je treći krug sjednica svih radnih skupina.

²⁹ Dokument MRRFEU-a pod nazivom **Informacija** – PROCES IZRADE NACIONALNE RAZVOJNE STRATEGIJE DO 2030. GODINE: <https://udruge.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Proces%20izrade%20Nacionalne%20razvojne%20strategije%20do%202030.%20godine.pdf>

Upravljački odbor, Međuresorna radna skupina za izradu NRS-a te tematske radne skupine i radne skupine za horizontalne politike nisu održavale sjednice u skladu s vlastitim poslovnicima. Do vremena obavljanja revizije (ožujak 2021.) Upravljački odbor održao je dvije sjednice, Međuresorna radna skupina tri sastanka, dok njihovi poslovници o radu propisuju tromjesečno održavanje sjednica. Također, tematske radne skupine i radne skupine za horizontalne politike održale su 12 sjednica u tri kruga, dok njihov Poslovnik o radu propisuje tromjesečno održavanje sjednica, a po potrebi i češće.

S obzirom na utvrđene činjenice o institucionalnom okviru, Državni ured za reviziju utvrdio je da postoje nedostaci cjelokupnog institucionalnog okvira. Utvrđeno je da institucionalni okvir, odnosno njegova organizacijska i koordinacijska struktura nije jasno definirana. Također, nisu jasno definirane nadležnosti, uloge i odgovornosti institucija i tijela RH te ne postoje procedure o njihovoj suradnji, iako je od usvajanja Programa održivog razvoja do 2030. prošlo više od pet godina. Isto tako, nije jasno utvrđeno tko bi trebao koordinirati aktivnosti povezane s Programom održivog razvoja do 2030. i pratiti njihovo provođenje, kao i na koji način bi se trebale uskladiti aktivnosti za implementaciju ciljeva održivog razvoja.

PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE O PROVEDBI CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA

U skladu s Programom održivog razvoja do 2030. države članice UN-a obvezuju se uključiti u sustavno praćenje i analizu provedbe navedenog Programa kroz cijelo njegovo trajanje (15 godina), ali svaka država članica UN-a o načinu praćenja i analize ciljeva održivog razvoja odlučuje samostalno, uzimajući u obzir različite nacionalne prilike, kapacitete i razine razvoja te poštujući nacionalne politike i prioritete.

Veliki broj država članica UN-a već provodi aktivnosti kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi održivog razvoja, a uspostavljen je i postupak međunarodne koordinacije i praćenja napretka kroz Politički forum koji radi u skladu s Općom skupštinom UN-a, Gospodarskim i socijalnim vijećem te drugim relevantnim tijelima i forumima.

S obzirom na to da su sve države članice UN-a obvezne uključiti se u sustavno praćenje i analizu provedbe Programa održivog razvoja do 2030., putem navedenog Političkog foruma vrši se evaluacija i praćenje provedbe Programa održivog razvoja do 2030. u državama članicama UN-a, uključujući i RH. Politički forum djeluje od 2013., a prvi put je nakon usvajanja Programa održivog razvoja do 2030. zasjedao u srpnju 2016., na temu: *osigurati da nitko nije izostavljen iz provedbe (leaving no-one behind)*.

U skladu s Programom održivog razvoja do 2030. postupci praćenja i analize ciljeva održivog razvoja trebaju se temeljiti na dokazima i informacijama proizašlim iz procjena država članica UN-a te na podacima koji su visokokvalitetni, dostupni, ažurirani i pouzdani te drugim obilježjima relevantnima u nacionalnom kontekstu.

Ciljevi i podciljevi održivog razvoja trebaju se pratiti i analizirati s pomoću niza globalnih pokazatelja koje je razvila UN-ova Međugencijska stručna skupina za pokazatelje ciljeva održivog razvoja koji uključuju početni skup pokazatelja. Te se pokazatelje treba nadopunjavati onima na regionalnoj i nacionalnoj razini koje trebaju izraditi države članice UN-a. Navedeni okvir globalnih pokazatelja odobrila je Statistička komisija UN-a u srpnju 2017.

Svaka zemlja članica UN-a, uključujući RH, treba odabrati komplementarne nacionalne pokazatelje (od 232 globalna pokazatelja) za praćenje ostvarivanja ciljeva održivog razvoja na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini i definirati odgovornosti dionika za postizanje ciljeva održivog razvoja. S obzirom na to da je glavni fokus u praćenju postizanja ciljeva na nacionalnoj razini, svaka zemlja pri odabiru broja i raspona komplementarnih nacionalnih pokazatelja treba odlučiti koji pokazatelji najbolje odgovaraju njezinim potrebama i sposobnostima za prikupljanje i analizu podataka. Pokazatelj treba biti kvantitativni ili kvalitativni mjerljivi podatak kojim se izražava i označava postizanje strateškog cilja.

Prema Rezoluciji UN-a o radu Statističke komisije koja se odnosi na Program održivog razvoja do 2030. (*Work of the Statistical Commission pertaining to the 2030 Agenda for Sustainable Development*) iz srpnja 2017. naglašava se da službena statistika i podaci iz nacionalnih statističkih sustava čine osnovu potrebnu za globalni okvir pokazatelja. Preporučuje se nacionalnim statističkim sustavima istražiti načine za integraciju novih izvora podataka u svoje sustave kako bi se zadovoljile nove potrebe za podacima iz Programa održivog razvoja do 2030. te se naglašava uloga nacionalnih statističkih ureda kao koordinatora nacionalnog statističkog sustava.

Također, prema Akcijskom planu iz Adis Abebe nacionalni statistički sustavi imaju središnju ulogu u stvaranju i upravljanju podacima. Nadalje, objavljivanje pravodobnih, sveobuhvatnih i naprednih informacija ključno je za postizanje veće transparentnosti.

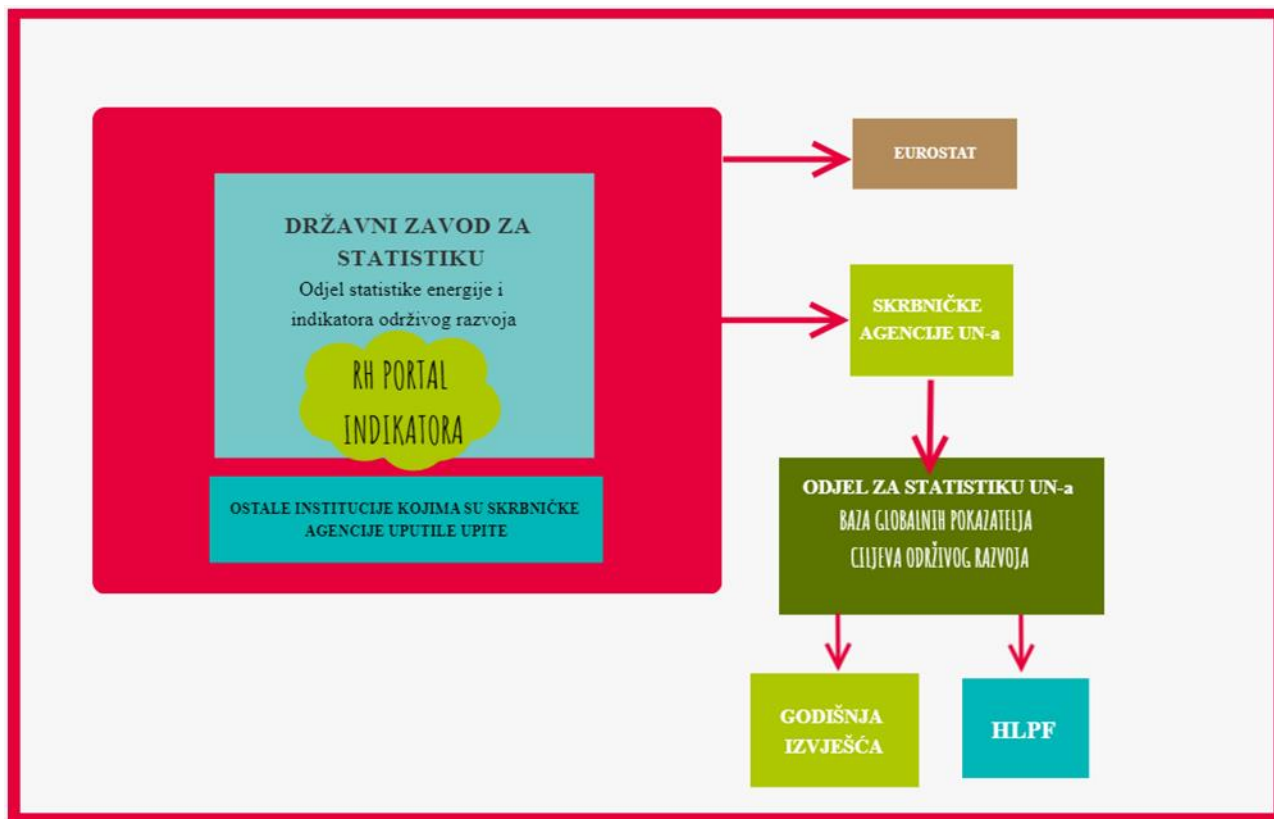
Prema izvješću UNDESA-e³⁰ pokazatelji održivog razvoja moraju biti utemeljeni na pravodobnim, pouzdanim i razvrstanim podacima. Suradnja među nadležnim institucijama način je da se ciljevi održivog razvoja pregledaju kao integrirani okvir, uzimajući u obzir i međusektorska pitanja. Nadalje, prema navedenom izvješću, istaknuta je važnost izgradnje institucionalnih kapaciteta, (osobito na području statistike, uključujući nove podatke i tehnologije), kao i na području praćenja i ocjenjivanja. Nacionalni statistički uredi nadležni su za praćenje pokazatelja ciljeva održivog razvoja te surađuju s nadležnim institucijama, što u RH obavlja DZS na temelju propisima utvrđenih zadaća.

U grafičkom prikazu broj 6 vidljiv je način praćenja i izvješćivanje o ciljevima održivog razvoja te uloga DZS-a i skrbničkih agencija.

³⁰ https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/10735Updated_Issues_Brief_rev10_1_March_2017.pdf

Grafički prikaz broj 6

Praćenje i izvješćivanje o ciljevima održivog razvoja

Praćenje ciljeva održivog razvoja

Praćenje ciljeva održivog razvoja uključuje praćenje pokazatelja o ostvarenju ciljeva održivog razvoja.

U skladu sa Zakonom o službenoj statistici i Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. – 2020., DZS, uz redovitu diseminaciju službenih statističkih podataka, dostavlja podatke različitim međunarodnim organizacijama i drugim korisnicima, kojima raspolaže u okviru svoga djelokruga, pa tako ima i dužnost sustavnog praćenja i izvještavanja o ciljevima održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Prema Programu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. – 2020. iz studenoga 2017., DZS je trebao u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, izraditi nacionalni akcijski plan za sustavno praćenje i izvještavanje o ciljevima održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. Također, trebalo je provesti mapiranje raspoloživosti podataka nužnih za izračunavanje pokazatelja održivog razvoja, definirati izvore podataka za pokazatelje, kao i odrediti odgovorne institucije koje će biti zadužene za određene podatke iz njihova djelokruga u svrhu proizvodnje pojedinih pokazatelja. DZS, isto tako, posredno sudjeluje u izvještavanju o ciljevima održivog razvoja na europskom nivou, jer Eurostat diseminira izabrani skup pokazatelja održivog razvoja koristeći podatke koje su države članice EU-a obvezne dostavljati na temelju pravne stečevine iz područja statistike.

Nadalje, u skladu s razvojnim ciljevima Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. – 2020., DZS je 2018. za potrebe diseminacije pokazatelja vezane uz ciljeve održivog razvoja u Republici Hrvatskoj uspostavio RH portal indikatora ciljeva održivog razvoja (SDG) (dalje u tekstu: RH Portal), na kojemu su, prema pisanom obrazloženju službene osobe DZS-a, za sada objavljeni samo pokazatelji koji su u nadležnosti DZS-a. Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe, DZS je zadužen za uspostavu, održavanje i ažuriranje RH Portala, a on je uspostavljen strukturnom i funkcionalnom prilagodbom te prijevodom SDG portala Sjedinjenih Američkih Država i planira se ažuriranje jednom godišnje, uz kontinuirano povećavanje broja objavljenih pokazatelja.

Uvidom u RH Portal, vidljivo je da je od sveukupno 244 globalna pokazatelja, DZS objavio 28 pokazatelja iz svog djelokruga.

Za preostalih 216 pokazatelja navedeno je da ih je 18 u statističkoj obradi, 117 se istražuje, a za 81 je potrebno poboljšanje mjerenja³¹. Prema podacima s RH Portala nije vidljivo na temelju kojih kriterija je pojedini pokazatelj razvrstan u određenu kategoriju obrade. Također, vidljivo je da RH Portal sadržava nazive određenih pokazatelja samo na engleskom jeziku.

Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe DZS-a, ukupno je utvrđeno 28 pokazatelja iz djelokruga DZS-a te se radi na povećanju broja objavljenih pokazatelja, a razmatra se i mogućnost prelaska na noviju inačicu postojećeg softvera, što bi unaprijedilo diseminaciju podataka.

Za prikupljanje i provjeru podataka o ciljevima održivog razvoja i metapodataka³² od zemalja članica UN-a te za njihovo podnošenje Odjelu za statistiku Ujedinjenih naroda (UNSD) zadužene su skrbničke agencije. To su tijela UN-a (u nekim slučajevima mogu biti i druge međunarodne agencije), koja mogu objaviti podatke o ciljevima održivog razvoja zemalja članica UN-a u vlastitim bazama podataka i koristiti ih za tematsko izvještavanje, a podaci o zemljama članicama moraju biti međunarodno usporedivi.

Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe DZS-a, skrbničke agencije su i tijela odgovorna za komunikaciju s nacionalnim statističkim sustavima na transparentan način, uključujući provjeru valjanosti i prilagodbe podataka kada je to potrebno, sastavljanje međunarodnih serija podataka, izračunavanje globalnih i regionalnih agregata i njihovo dostavljanje Odjelu razvoja pokazatelja s nacionalnim statističkim sustavima, drugim međunarodnim agencijama i dionicima. Također, navodi se da od 50 skrbničkih agencija, njih 36 pripadaju sustavu UN-a, a 14 skrbničkih agencija je izvan sustava. Skrbničke agencije, putem upita, trebaju procijeniti ili prilagoditi podatke u suradnji s određenim zemljama članicama UN-a. Upite u vezi s pokazateljima održivog razvoja upućuju skrbničke agencije. Ako upit o pokazateljima održivog razvoja dijelom ili u potpunosti izlazi izvan okvira djelokruga DZS-a, upit se prosljeđuje nadležnom tijelu odgovornom za pojedini pokazatelj. Podaci koji se nalaze u UN-ovim bazama će se uključiti u godišnja izvješća o napretku ciljeva održivog razvoja, radi informiranja o praćenju i pregledu na Političkom forumu.

Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe, razvoj i praćenje pokazatelja održivog razvoja za sada se odvija u okviru DZS-a, a DZS surađuje s onim institucijama kojima su upućeni upiti skrbničkih agencija, izravno ili putem DZS-a. Popis odgovornih institucija nije formalno utvrđen, već se DZS rukovodi činjenicom da bi neka druga institucija mogla biti odgovorna za pojedini pokazatelj ako je skrbnička agencija njoj uputila upit ili je odgovorila na postavljeni upit.

³¹ <https://croatianbureauofstatistics.github.io/sdg-indicators/status/>

³² Metapodaci su podaci o populaciji, objektima, varijablama, metodologiji i kvaliteti koji opisuju obilježja izvora, odnosno strukturirani podaci koji opisuju, objašnjavaju, lociraju ili na neki drugi način omogućuju lakše upravljanje statističkim resursima.

Tijekom 2020. DZS je zaprimio 35 upita od skrbničkih agencija, od kojih je 14 bilo vezano za djelokrug DZS-a, tri su bila djelomično, a 18 u potpunosti izvan okvira djelokruga DZS-a.

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi se u okviru izrade strateških dokumenata, predviđenih NRS-om, trebale jasno odrediti institucije odgovorne za pojedine pokazatelje za praćenje ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem

U skladu sa Zakonom, praćenje provedbe je proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima se sustavno prati uspješnost provedbe ciljeva i mjera utvrđenih aktima strateškog planiranja. Donošenjem Zakona uređena je obveza uspostave informacijskog sustava za strateško planiranje i upravljanje razvojem (u daljnjem tekstu: informacijski sustav) koji predstavlja informacijsko-komunikacijsku platformu koja se koristi za prikupljanje, analizu i pohranu podataka i pokazatelja za izradu, praćenje i izvješćivanje o provedbi akata strateškog planiranja i razvojnih projekata koji su u pripremi. Koordinacijsko tijelo, odnosno MRRFEU je u skladu s Zakonom uspostavilo informacijski sustav te izdalo upute za korištenje istog. Nadalje, koordinacijsko tijelo organizira i koordinira postupak pripreme, provedbe, praćenja provedbe i izvještavanja o provedbi NRS-a.

Koordinatori za strateško planiranje STDU-ova te regionalni i lokalni koordinatori odgovorni su za praćenje i izvješćivanje o provedbi akata strateškog planiranja u skladu s odredbama članka 45. Zakona te su dužni prikupljati i unositi pokazatelje o provedbi akata strateškog planiranja u informacijski sustav u skladu s uputama i rokovima. Obrazovno-informativne aktivnosti u vezi s njegovim korištenjem i primjenom provodi koordinacijsko tijelo.

Nadalje, u skladu s odredbama Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, MRRFEU kao koordinacijsko tijelo uspostavlja i održava *Biblioteku pokazatelja* kao dio informacijskog sustava koji predstavlja registar pokazatelja koji koriste tijela zadužena za izradu, provedbu i praćenje provedbe mjera akata strateškog planiranja. Prema dostavljenoj dokumentaciji iz MRRFEU-a, Biblioteka pokazatelja sadržava popis s više od 1 100 pokazatelja, organiziranih u 17 tematskih područja, u skladu s područjima razvoja u okviru sustava strateškog planiranja te razvojnim smjerovima definiranim u procesu izrade NRS-a. Za svako su tematsko područje predloženi pokazatelji uspješnosti i pokazatelji učinka i ishoda. Za svaki pokazatelj pripremljena je „putovnica pokazatelja”, odnosno dodatne informacije koje sadržavaju definiciju pokazatelja, mjernu jedinicu, učestalost prikupljanja podataka i najnovije osnovne vrijednosti (vrijednost i godina). Ako je za potrebe praćenja, izvješćivanja i vrednovanja uspješnosti u postizanju utvrđenih strateških i posebnih ciljeva potrebno dopuniti Biblioteku pokazatelja, prijedlog je potrebno dostaviti koordinacijskom tijelu putem predloška.

Prema Priručniku o strateškom planiranju pri izradi dugoročnih i srednjoročnih akata strateškog planiranja, pokazatelji učinka i ishoda koji omogućuju praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenog strateškog ili posebnog cilja moraju biti odabrani iz Biblioteke pokazatelja te za njih moraju biti postavljene ciljane vrijednosti za razdoblje važenja akta.

Prema bilješkama s pripremnih sastanaka za sjednicu NVOR-a, kao i prema pisanom obrazloženju službene osobe MRRFEU-a, navodi se da Biblioteka pokazatelja nije izrađena u svrhu praćenja provedbe ciljeva održivog razvoja. Međutim, u svrhu kreiranja cjelokupnog okvira potrebnog za ocjenu i usporedbu uspješnosti sustava strateškog planiranja RH te praćenja aktivnosti koje pridonose ostvarenju ciljeva održivog razvoja, Biblioteka sadržava i popis globalnih i međunarodnih pokazatelja, uključujući, između ostalih službenih izvora, i pokazatelje EU-a, Eurostata te UN-a. Nadalje, navedena Biblioteka trebala bi biti integrirana u informacijski sustav. Također se navodi važnost bržeg popunjavanja baze podataka koja će pridonijeti uključivanju ciljeva održivog razvoja u NRS.

Izveščivanje o ciljevima održivog razvoja na nacionalnoj i međunarodnoj razini

Način izveščivanja o ciljevima održivog razvoja na nacionalnoj razini je neizravno uređen Zakonom na način da informacijski sustav predstavlja bazu podataka i alat za, između ostalog, pripremanje izvješća o provedbi akata strateškog planiranja te da su koordinator za strateško planiranje STDU-ova, odnosno regionalni i lokalni koordinatori odgovorni za praćenje i izveščivanje o provedbi akata strateškog planiranja u skladu sa Zakonom. Na nacionalnoj razini do vremena obavljanja revizije (ožujak 2021.) nije se izveščivalo na navedeni način s obzirom na to da je NRS usvojen početkom veljače 2021. Međutim, informacije o ostvarenju ciljeva održivog razvoja na nacionalnoj razini objavljene su kroz RH Portal, NPR te DNP.

Izveščivanje na međunarodnoj razini obavlja se putem dva UN-ova dokumenta, Godišnje izvješće o napretku ciljeva održivog razvoja (*Annual Progress Report on the Sustainable Development Goals*) i Izvješće o globalnom održivom razvoju (*Global Sustainable Development Report*), te putem NPR-a i DNP-a.

Prema Programu održivog razvoja do 2030., države članice UN-a potiče se na provedbu redovitih i uključivih analiza napretka provedbe ciljeva održivog razvoja koje bi zemlje članice UN-a trebale samostalno voditi i inicirati. Također, države članice UN-a trebale bi se uključiti u provođenje redovitih i uključivih analiza napretka na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini te bi ih se trebalo poticati na davanje izvješća. Navodi se da su nacionalne analize važne za postizanje održivog razvoja, a rezultati postupaka na nacionalnoj razini bit će temelj za analize na regionalnoj i globalnoj razini, s obzirom na to da će se globalna analiza prvenstveno temeljiti na nacionalnim službenim izvorima podataka. Nacionalna izvješća trebaju na taj način omogućiti procjenu napretka i utvrđivanje problema na regionalnoj i globalnoj razini, odnosno osigurati preporuke za praćenje ciljeva održivog razvoja.

Također se naglašava važnost strateškog planiranja, provedbe i izveščivanja na razini sustava kako bi se osigurala usklađena i integrirana podrška provedbi Programa održivog razvoja do 2030. Analize provedbe ciljeva trebaju se temeljiti na postojećim platformama i postupcima.

U RH je u svrhu kreiranja cjelokupnog okvira za učinkovito praćenje uspješnosti provedbe ciljeva održivog razvoja, a za potrebe informiranja šire javnosti RH o rezultatima i statusu ostvarivanja ključnih pokazatelja održivog razvoja, DZS kreirao RH Portal po uzoru na UN-ov portal *Sustainable Development Knowledge Platform*. Mrežna stranica na kojoj se nalazi RH Portal koristi se za koordinaciju nacionalnih aktivnosti razvoja, proizvodnje i diseminacije pokazatelja održivog razvoja RH.

U vrijeme obavljanja revizije, na RH Portalu bili su vidljivi podaci o samo 28 pokazatelja (od 244 globalna pokazatelja) iz djelokruga DZS-a.

Između ostalog, izvješćivanje o ciljevima održivog razvoja do 2030. obavlja se i od 2020. kroz Nacionalni program reformi³³ koji se donosi za svaku godinu Odlukom Vlade RH u okviru Europskog semestra, a prikazuje napredak RH u provedbi glavnih ciljeva, reformskih prioriteta i mjera ekonomske politike te mjera za postizanje ciljeva strategije Europa 2020. Polazi od temeljnih ciljeva Vlade RH, utvrđenih Programom Vlade za mandat 2016. – 2020., te uvažava preporuke EK-a. Vlada RH je Odlukom na sjednici održanoj 30. travnja 2020. donijela Nacionalni program reformi za 2020., kojim su definirani prioriteta i mjere ekonomske politike te mjere za postizanje ciljeva Strategije Europa 2020., koje će RH provoditi u narednih 12 do 18 mjeseci. Novi saziv EK-a je glavnu odrednicu strategije gospodarskog rasta definirao planom³⁴ kojim se u središte djelovanja stavlja održivost. Slijedom navedenog se prvi put u ciklusu Europskog semestra uvodi i praćenje provedbe 17 ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Kako bi se osigurala usklađenost politika održivog razvoja, RH je preuzela odgovornost za nacionalnu provedbu ciljeva održivog razvoja te snažnu političku obvezu sveobuhvatne provedbe Programa održivog razvoja 2030., kako u okviru djelovanja UN-a, tako i u okviru djelovanja EU-a. Provedbom mjera iz Nacionalnog programa reformi trebalo bi se pridonijeti ispunjavanju ciljeva Programa održivog razvoja do 2030. Također, Izvješće za Hrvatsku 2020. (Europski semestar 2020.: ocjena napretka u provedbi strukturnih reformi) sadržava i prilog koji se odnosi na Ocjenu kratkoročnog napretka RH prema ostvarenju ciljeva održivog razvoja s prikazom podataka za RH i EU-28, izrađen na temelju skupa pokazatelja EU-a (njih stotinjak), koje Eurostat koristi za praćenje napretka prema ostvarenju ciljeva održivog razvoja u kontekstu EU-a.

Prema Rezoluciji UN-a o radu Statističke komisije koja se odnosi na Program održivog razvoja do 2030., glavni tajnik UN-a održava globalnu bazu pokazatelja ciljeva održivog razvoja kako bi izvješćivao za *Godišnje izvješće o napretku ciljeva održivog razvoja (Annual Progress Report on the Sustainable Development Goals)* i osigurao, između ostalog, i transparentnost statističkih podataka. Iz navedenog Izvješća, a na temelju okvira globalnih pokazatelja (kako bi se istaknuli kritični nedostaci i izazovi koji još nisu svladani) dobivaju se informacije za praćenje i analizu ciljeva održivog razvoja, a proizlaze iz podataka koje su utvrdili nacionalni statistički sustavi. Nadalje, informacije o ocjeni provedbe globalnih ciljeva održivog razvoja dobivaju se i iz *Izvješća o globalnom održivom razvoju (Global Sustainable Development Report)*, koje je proizvod grupe neovisnih znanstvenika i stručnjaka koje je imenovao UN te može ojačati veze između znanosti i opće politike, a koje bi kreatorima politike moglo osigurati solidan instrument utemeljen na dokazima.

Glavni tajnik također treba olakšavati suradnju između nacionalnih statističkih sustava i relevantnih međunarodnih i regionalnih organizacija kako bi se poboljšali kanali za izvješćivanje o podacima i osiguralo usklađivanje i dosljednost podataka i statistike za pokazatelje koji se koriste za praćenje i preispitivanje ciljeva održivog razvoja u okviru postojećih resursa.

Također se potiče međunarodne organizacije da temelje globalni pregled na podacima koje su proizveli nacionalni statistički sustavi i, ako specifični podaci o zemljama nisu dostupni za pouzdanu procjenu, da se konzultiraju s dotičnim zemljama kako bi prije objave izradili procjene, potiče se poboljšanje komunikacije i koordinacije među međunarodnim organizacijama kako bi se izbjegla dvostruka izvješća i osigurala dosljednost podataka.

³³ Izradu NPR-a koordinirala je Međuresorna radna skupina za Europski semestar, u skladu s Odlukom o koordinaciji aktivnosti unutar okvira za gospodarsko upravljanje Europske unije, u suradnji s ostalim ključnim partnerima u procesu strateškog planiranja.

³⁴ Europski zeleni plan predstavlja strategiju za postizanje održivosti gospodarstva EU-a.

Također, informacije za praćenje i analizu na Političkom forumu proizlaze, između ostalog, i iz podataka koje su utvrdili nacionalni statistički sustavi.

Države članice UN-a svoja postignuća u provedbi Programa održivog razvoja do 2030. predstavljaju putem DNP-a, stoga je izvješćivanje o aktivnostima i doprinosu ostvarenju ciljeva održivog razvoja važna sastavnica u djelovanju svake države članice UN-a u području održivog razvoja. DNP je opsežni dokument koji daje detaljni pregled nacionalnih aktivnosti i rezultata u ispunjavanju pojedinih ciljeva održivog razvoja te u kojem se vrši evaluacija provedbe Programa održivog razvoja do 2030. DNP-ove su države članice UN-a počele dostavljati 2016., dok je do 2020. sedam država članica UN-a izradilo i po dva DNP-a.

Početkom srpnja 2019. Vlada RH donijela je Zaključak o prihvaćanju prijedloga DNP-a o provedbi Programa održivog razvoja do 2030. (dalje u tekstu: Zaključak Vlade RH), kojim prihvaća Prijedlog DNP-a o provedbi Programa održivog razvoja do 2030., koje je MRRFEU (koordinator izrade DNP-a prema Zaključku Vlade RH) izradio u suradnji s MVEP-om te ostalim STDU-ovima povezanim s provedbom pojedinog cilja održivog razvoja i Hrvatskom gospodarskom komorom. Prema Obrazloženju iz Zaključka Vlade RH, DNP je izrađen na temelju doprinosa o provedbi pojedinih ciljeva održivog razvoja i njihovih podciljeva koje su prikupili STDU-ovi čiji su čelnici članovi Upravljačkog odbora za izradu NRS-a do 2030., NVOR-a te ostalih dionika održivog razvoja (gospodarskog sektora, nevladinih udruga i civilnog društva). Početkom srpnja 2019. na prvoj sjednici NVOR-a usvojen je DNP. RH je na temelju svog prethodnog podnesenog zahtjeva u srpnju 2019. na Političkom forumu predstavila svoj doprinos u ostvarenju ciljeva održivog razvoja. U DNP-u je najavljena izrada NRS-a koja treba na strateški način prihvatiti smisao i ciljeve održivog razvoja Programa održivog razvoja do 2030.

Prema bilješkama s pripremnog sastanka za prvu sjednicu NVOR-a vidljivo je da su na sastanku sudjelovali zamjenici članova NVOR-a te osobe koje bi u resorno nadležnim tijelima trebale biti određene kao osobe za kontakt za provedbu ciljeva održivog razvoja u RH. Također, naglašava se nužnost uspostavljanja sustavne međuresorne koordinacije koja bi trebala pripomoći u preispitivanju onoga što je u RH već učinjeno na provedbi ciljeva održivog razvoja od njihova usvajanja (2015.). Nadalje, prema pisanom obrazloženju službene osobe MVEP-a, osnovana je *ad hoc* radna skupina za izradu DNP-a, na čijem je čelu bila ministrica MRRFEU-a. U izradu DNP-a bili su uključeni predstavnici STDU-ova koji čine NVOR, nadležni uredi Vlade RH, kao i članovi Upravljačkog tijela za izradu NRS-a. Uži tim činili su predstavnici MRRFEU-a, MVEP-a te Ureda Vlade RH.

Revizijom je utvrđeno da DZS nije (u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka) izradio nacionalni akcijski plan za sustavno praćenje i izvješćivanje o ciljevima održivog razvoja, proveo mapiranje raspoloživosti podataka nužnih za izračunavanje pokazatelja održivog razvoja, odredio odgovorne institucije koje će biti zadužene za određene podatke iz svog djelokruga u svrhu proizvodnje pojedinih pokazatelja što je određeno Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018. – 2020. S obzirom na to da je iz pregledane dokumentacije i uvidom u RH Portal vidljivo da se od 244 globalna pokazatelja trenutačno službeno prati 28 pokazatelja (11,5 %) te da RH Portal sadržava određene pokazatelje samo na engleskom jeziku, utvrđeno je da taj broj proizvedenih pokazatelja, koji je ključna pretpostavka za uspjeh cijelog procesa, nije dovoljan kako bi se učinkovito pratilo ostvarenje ciljeva održivog razvoja u provedbi Programa održivog razvoja do 2030. u RH.

Državni ured za reviziju preporučuje DZS-u (u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka) izraditi nacionalni akcijski plan za sustavno praćenje i izvještavanje o ciljevima održivog razvoja, odrediti odgovorne institucije koje će biti zadužene za proizvodnju pokazatelja iz svog djelokruga te poduzeti potrebne aktivnosti kako bi se provelo mapiranje raspoloživosti podataka nužnih za izračunavanje pokazatelja održivog razvoja u skladu s Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske.

OCJENA SPREMNOSTI RH ZA IMPLEMENTACIJU CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA KROZ PROVJERU UČINKOVITOSTI PODUZETIH AKTIVNOSTI

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti Spremnost Republike Hrvatske za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. Program održivog razvoja do 2030. je UN-ov 15-godišnji program koji utvrđuje skup od 17 globalnih ciljeva održivog razvoja, a od država članica UN-a očekuje se uspostava sustava za implementaciju globalnih ciljeva održivog razvoja u nacionalne politike i praćenje provedbe putem dogovorenih pokazatelja, uzimajući u obzir razinu razvoja, nacionalni kontekst i vlastite sposobnosti. Navedenim Programom održivog razvoja do 2030. preuzete su obveze na nacionalnoj razini u vezi s provođenjem ciljeva održivog razvoja. Predmet revizije bile su aktivnosti koje nadležne institucije i tijela RH poduzimaju kako bi bile spremne za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. Cilj revizije bio je ocijeniti spremnost institucija i tijela RH za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030., kao i provjeriti jesu li donesene strategije, nacionalni programi i planovi te akcijski planovi za provedbu ciljeva održivog razvoja, je li uspostavljen institucionalni okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. s jasno utvrđenom organizacijskom i koordinacijskom strukturom te provjeriti jesu li jasno definirane nadležnosti, uloge i odgovornosti institucija i tijela RH, provjeriti prati li se provedba ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. te provjeriti izvješćuje li se o provedbi ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

Na temelju provedenih postupaka revizije i utvrđenih činjenica Državni ured za reviziju utvrdio je da je RH provela dio aktivnosti za ostvarenje ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030., koje se odnose na uspostavu strateškog i pravnog okvira što uključuje donošenje Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske i donošenje NRS-a. Nadalje, institucionalni okvir je uspostavljen, odnosno određene su institucije i tijela RH za provedbu ciljeva održivog razvoja, ali nisu jasno definirane nadležnosti, uloge i odgovornosti te ne postoje procedure o njihovoj suradnji. Na temelju navedenog Državni ured za reviziju ocijenio je da su aktivnosti, koje nadležne institucije i tijela RH poduzimaju kako bi bile spremne za implementaciju ciljeva održivog razvoja, **učinkovite pri čemu su potrebna određena poboljšanja**. Navedena poboljšanja odnose se na područje informiranja javnosti, praćenja pokazatelja i izvješćivanje zbog čega su dane sljedeće preporuke:

- Osigurati stalnu dostupnost mrežne stranice www.hrvatska2030.hr na način da bude kontinuirano aktivna i ažurirana u svrhu transparentnosti, javne dostupnosti i raspoloživosti informacija vezanih za proces pripreme, izrade, provedbe, praćenja izvješćivanja, financiranja i vrednovanja NRS-a. (MRRFEU-u kao koordinatoru u procesu izrade NRS-a)
- Izraditi nacionalni akcijski plan, u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, za sustavno praćenje i izvješćivanje o ciljevima održivog razvoja. (DZS-u)
- Odrediti odgovorne institucije, u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, koje će biti zadužene za proizvodnju pokazatelja iz svog djelokruga. (DZS-u)
- Poduzeti potrebne aktivnosti, u koordinaciji s drugim posjednicima statističkih podataka i nositeljima službene statistike, kao i donositeljima odluka, kako bi se provelo mapiranje raspoloživosti podataka nužnih za izračunavanje pokazatelja održivog razvoja. (DZS-u)

S obzirom na to da je, prema Indikativnom popisu akata strateškog planiranja iz NRS-a, razdoblje primjene za većinu navedenih strateških akata (njih 38) započelo, potrebno je da nositelji izrade žurno poduzmu aktivnosti za njihovo donošenje. Također, uvidom u NRS utvrđeno je da su ciljevi održivog razvoja povezani s ciljevima iz NRS-a, međutim nisu poznate mjere, aktivnosti, rokovi i nositelji mjera za ostvarenje ciljeva održivog razvoja, što je potrebno urediti strateškim aktima u skladu sa Zakonom. Nadalje, Državni ured za reviziju mišljenja je da bi se u okviru izrade strateških dokumenata, predviđenih NRS-om, trebale jasno odrediti institucije odgovorne za pojedine pokazatelje za praćenje ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. Također, potrebno je jasnije definirati nadležnosti, uloge i odgovornosti institucija i tijela RH te uspostaviti procedure o njihovoj suradnji.

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi provedba navedenih preporuka pridonijela otklanjanju utvrđenih nedostataka i propusta, čime bi se povećala spremnost nadležnih institucija i tijela RH za učinkovitu implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

OČITOVANJE SUBJEKATA REVIZIJE

MRRFEU, DZS i MVEP očitovali su se na opisane činjenice i preporuke Državnog ureda za reviziju te navode da će postupiti prema danim preporukama u cilju povećanja spremnosti nadležnih institucija i tijela RH za učinkovitu implementaciju ciljeva održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030.

***MRRFEU**, u svojstvu koordinacijskog tijela u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH, nema primjedbi na preporuke dane u Nacrtu izvješća. U Očitovanju navodi da je, nastavno na preporuku u vezi s mrežnom stranicom www.hrvatska2030.hr, stranica aktivna, a MRRFEU u svrhu primjene načela transparentnosti poduzima sve potrebne radnje kako bi osigurao stalnu i javnu dostupnost ažuriranih informacija vezanih za procese provedbe, praćenja, izvješćivanja, financiranja i vrednovanja NRS-a. U vezi s Indikativnim popisom akata iz NRS-a kojima se podupire provedba strateškog okvira NRS-a, a u skladu s propisima koji uređuju sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem, MRRFEU navodi da se provode aktivnosti u vezi s njihovim donošenjem, dok su u sam sadržaj akata strateškog planiranja uvrštene poveznice s ostvarenjem ciljeva održivog razvoja, kao i podaci o doprinosu pokazateljima iz Programa održivog razvoja do 2030.*

***DZS** nema primjedbi na preporuke dane u Nacrtu izvješća. U očitovanju navodi da je ažuriranje podataka na RH Portalu u 2020., tada posljednjim raspoloživim podacima, završilo zaključno s 1. srpnjem 2020., tako da su u vrijeme provođenja revizije na RH Portalu bili objavljeni i podaci za 2019. za devet pokazatelja. Raspoloživost podataka ovisi o prirodi i dinamici statističkih istraživanja koje je potrebno provesti za proizvodnju pokazatelja. Kako se zasad ažuriranje provodi jedanput godišnje, ti su podaci i sada objavljeni na RH Portalu do sljedećeg ažuriranja koje se planira provesti u prvoj polovici ove godine. Nadalje, DZS navodi da je na globalnoj razini trenutačno utvrđeno 247 pokazatelja ciljeva održivog razvoja, od kojih je jedinstvenih 231 pokazatelj (12 pokazatelja ponavlja se pod dva ili tri različita cilja održivog razvoja). Okvir pokazatelja poboljšava se svake godine, a u odnosu na početni, sveobuhvatno se revidirao u 2020. te se planira ponovno revidirati u 2025.*

***MVEP** u Očitovanju na Nacrt izvješća navodi da aktivnosti u djelokrugu Službe za globalna pitanja, na temelju odredbe članka 68. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova, pridonose ispunjavanju mjere „Jačanje položaja i utjecaja Republike Hrvatske u međunarodnoj zajednici” iz Provedbenog programa Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2021. – 2024., kojom se, između ostalog, utvrđuje da će MVEP u sljedećem razdoblju posvetiti pažnju provedbi ciljeva održivog razvoja te suzbijanju međunarodnog terorizma, nezakonitih migracija, širenja oružja za masovno uništenje i kibernetičkog ratovanja. Također, navodi da je u RH od 2008. na snazi Zakon o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu (Narodne novine 146/08), kojim je uređeno područje međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći te su utvrđena načela provedbe, ciljevi, međuinstitucionalna suradnja i financiranje. Nadalje, strateški okvir za razvojnu suradnju osiguran je Nacionalnom strategijom za razdoblje 2017. – 2021., kojom je RH utvrdila globalni okvir, kapacitete i izazove, kao i zemljopisne i sektorske prioritete hrvatske politike razvojne suradnje, koji imaju jasne poveznice s hrvatskim doprinosom u ispunjenju pojedinačnih ciljeva održivog razvoja u partnerskim zemljama. Nadalje, MVEP u Očitovanju navodi da je u svojstvu stručnog tijela u siječnju 2021. pokrenuo postupak izmjene Odluke o osnivanju Nacionalnog vijeća za održivi razvoj, uzimajući u obzir stupanje na snagu Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (Narodne novine 85/20) te činjenicu da je Novi strateški program Europske unije za razdoblje 2019. – 2024. naglasio potrebu da se ciljevi održivog razvoja stave u središte donošenja politika EU-a, posebno njihovim ugrađivanjem u Europski semestar.*

Postupak prikupljanja mišljenja resorno nadležnih tijela je u tijeku. Također, MVEP navodi, a u vezi s ciljem održivog razvoja 17, da je u odredbi članka 97. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova u djelokrugu Službe za razvojnu politiku i humanitarnu pomoć utvrđeno da Služba, između ostalog, promiče prioritete hrvatske politike razvojne suradnje na globalnim, EU i regionalnim forumima te ih ugrađuje u strateške dokumente; prati i koordinira primjenu međunarodno utvrđenih obveza, načela i smjernica u razvojnoj politici kao što je provedba vanjske dimenzije ciljeva održivog razvoja u okviru Plana 2030. Nadalje, navode da će MVEP, kao tijelo kojemu je Odlukom o osnivanju Nacionalnog vijeća za održivi razvoj povjereno obavljanje stručnih i administrativnih poslova, o Izvješću Državnog ureda za reviziju koje je MVEP-u dostavljeno izvijestiti NVOR, uzimajući u obzir njegovu važnost i utjecaj na daljnju provedbu ciljeva održivog razvoja u RH te predložiti žurno sazivanje sjednice NVOR-a radi razmatranja njegova sadržaja.

POPIS KRATICA

DNP	– Dobrovoljni nacionalni pregled
DZS	– Državni zavod za statistiku
ECOSOC	– Ekonomsko-socijalno vijeće UN-a
EK	– Europska komisija
EU	– Europska unija
EUROSTAT	– Statistički ured Europske unije
HLPF	– Politički forum o održivom razvoju na visokoj razini
IDI	– Razvojna inicijativa INTOSAI
INTOSAI	– Međunarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucija
JLP(R)S	– Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
MRRFEU	– Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MVEP	– Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
NRS	– Nacionalna razvojna strategija
NVOR	– Nacionalna razvojna strategija
Program održivog razvoja do 2030.	– Promijenimo naš svijet: Agenda 2030. za održivi razvoj
RH	– Republika Hrvatska
RH Portal	– RH portal indikatora ciljeva održivog razvoja (SDG)
SDG	– Ciljevi održivog razvoja
STDU	– Središnja tijela državne uprave
UN	– Ujedinjeni narodi
UNEDSA	– Odjel za gospodarska i društvena pitanja UN-a
UNSC	– Statistička komisija UN-a
UNSD	– Odjelu za statistiku Ujedinjenih naroda
Vlada RH	– Vlada Republike Hrvatske
Zakon	– Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske